

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. CETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Dit nummer bestaat uit DRIE BLADEN.

INHOUD: Hoofd blad: De Tribune. — Aan het Congres — Onjuiste Geschiedschrijverij? — Waarom wij handhaven! — „Marxistische” taktiek — „Het Volk” en vrije gedachtenuiting. — Sociale verzekering in Oostenrijk.
Tweede blad: Weder: Klasse-moraal. — Aan onze mannen en vrouwen. — Darwinisme en Socialisme. — Verwarring. —
Derde blad: Economische Kroniek — Het Marxisme aan het werk. — Uit de Vabbeweging: Een belangrijk Rapport. Geestelijke Herders. — Boekaankondiging: De Nieuwe Tijd.

MEDEDEELING VAN DE REDAKTIE.

Het volgend nummer van „De Tribune” verschijnt Zaterdag 20 Februari.

De Tribune.

Dit blad moet in een behoefte voorzien, die er blijkbaar bestaat. Blijkbaar: Want niet enkel meenen de redacteuren dat over en voor het socialisme nog anders kan en moet worden geschreven, dan in de tegenwoordige organen gebeurt, maar ook het steeds toenemend getal abonné's schijnt van dat gevoelen te zijn. Als dit gevoelen niet aanwezig was, zou er voor de Tribune geen plaats zijn. En dit, dunkt ons, is de eenige vraag Wij zullen het lot hebben dat wij verdienen. Zijn wij onwaardig om voor het socialisme te ijveren, of bevat ons blad enkel datgene, wat andere couranten geven in genoegzame hoeveelheid of beteren vorm, — welnu, dan zal de Tribune niet lang bestaan. Wij kunnen niet leven zonder den steun van velen, en, omdat wij sociaaldemocraten zijn en geen van drieën in de kringen van de toonaangevende bourgeoisie nu juist bijzonder geliefd, zullen die velen bijna allen proletariërs en voor het meerendeel arbeiders dienen te zijn. Weigeren zij hun steun, dan zullen wij spoedig verstommen. Vinden zij daarentegen dat wij aanspraak mogen maken op hunne sympathie, dan is van zelf en het bestaan en het recht van bestaan van De Tribune verzekerd. Geene moties en vergaderingen, geen opmerkingen in andere bladen, kunnen aan die eenvoudige en voor ieder tastbare waarheid iets afdoen. Wij vragen echter een weinig tijd om te spreken en een weinig geduld om te worden gehoord. Daarna zij de beslissing over onze courant in handen gesteld van het publiek, dat we zoeken — en dat wij, hopen we, ook zullen vinden.

Als socialistisch weekblad, is De Tribune gericht tegen de organen van de niet-socialistische pers. Hare taak is met deze aanduiding voldoende gekenmerkt. Niet tegen een ander partijblad is zij gericht. Wij meenen naast de partijpers te kunnen, wij meenen niet ons tegenover haar te moeten plaatsen. Dit geldt in het bijzonder voor Het Volk. Geen van ons beiden heeft er een geheim van gemaakt, welke theoretische en praktische verschillpunten er tusschen ons en de redactie van Het Volk bestonden, noch van de grieven tegen den inhoud van het blad als zoodanig. Het zou geen zin hebben, wanneer, zoo deze grieven mochten blijven bestaan en die verschillpunten niet worden uitgewischt, daarover in de Tribune te zwijgen. Het verzwijgen is geen middel om te verbeteren. — Maar het zijn twee zeer onderscheidene dingen: vrij te blijven in het kritiseren, ook van geestverwanten, en het zich ten doel stellen geestverwanten te bestrijden. Waar wij verklaren, tegen het eerste niet op te zien, betuigen wij het

Onder Redactie van:
J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.
Vaste medewerkers:
F. VAN DER GOES en H. GORTER.

Advertentiën.

Per regel . . . . . 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

laatste te verfoeien — en tot het bestrijden van geestverwanten, ook bij vorige gelegenheden, niet dan met groot leedwezen te zijn overgegaan.

* * *

We geven hierboven 't eerste artikel van „De Nieuwe Tijd” van 1 Januari 1893, onder redactie mede van Troelstra en door hem ondertekend. 't Eenige wat we gewijzigd hebben is, dat we de N. T. hebben veranderd in „De Tribune” en *Recht voor Allen in Het Volk*. Overigens is het letterlijk overgenomen.

Aan het Congres.

Partijgenooten, gij die aanstonds geroepen wordt, door uw stem te beslissen over den toestand der partij in de eerstvolgende jaren, stelt hartstocht ter zijde en oordeelt met klassebewust verstand.

In de Internationale Sociaaldemocratie hebben zich mannen en vrouwen over de geheele wereld vereenigd met het doel, de verwezenlijking van het Socialisme krachtig te bevorderen.

Het was dat doel dat hen bijeenbracht. Derhalve hebben de afzonderlijke partijen en de afzonderlijke partijgenooten zich te gevoelen en te gedragen uitsluitend als de dienaren van dat doel.

In haar strijd tegen de bourgeoisie ontleent de Sociaaldemocratie haar macht aan het aantal maar niet minder aan het gehalte harer strijders.

Naast zijn taak in het verband zijner organisatie, heeft elk strijder den plicht van persoonlijke propaganda onder arbeids-kameraden, onder vrienden en verwanten, kortom in elken kring waarin hij verkeert. Derhalve heeft elk strijder inzicht en oordeel van noode. De mate van zijn inzicht, van zijn Sociaaldemocratisch bewustzijn bepaalt de waarde van zijn gehalte als strijder.

Maar bovendien de helderheid van bewustzijn, de scherpte van oordeel der afzonderlijke strijders bepaalt het peil van den strijd, zooals die onder leiding der daartoe aangewezenen, over de gausche linie der partij en in haar hoofdstellingen — parlementen en gemeenteraden — wordt gestreden.

Echter komen dat bewustzijn en dat oordeel alleen dan tot volledige en doeltreffende uitwerking, wanneer zij zich volkomen onbelemmerd kunnen uitspreken en door de leiders en leidende lichamen, met volkomen terzijde-telling van alle persoonlijke gevoeligheid worden ontvangen.

De Sociaaldemocratie heeft krachtens haar doel, in afwijking van alle andere politieke richtingen, uit haar eigen aard een geheel eenig karakter van adel en hoogheid. Naast het Socialisme zelf is het juist daarom aan dat karakter van hoogheid, voort spruitend uit de volkomen eerlijkheid harer bedoelingen, die geen deelnemend strijder hebben te misleiden noch te gebruiken voor valsche voorspellingen — immers de verwezenlijking van het Socialisme is door de bereikte techniek volkomen verzekerd — ik herhaal: naast het Socialisme zelf is het aan het karakter van hoogheid dat onzen strijd eigen kan zijn, dat wij onze beste bezieling, onzen hoogsten strijdensmoed, onze onbreekbaarste strijdenskracht ontleenen.

Partijgenooten herstelt die hoogheid, die lijdt onder beperking van meeningsuiting, in eere!

Kent allen Uw Sociaaldemocratischen plicht!

M. MENSING.

Ik laat mij trouwens door niemand verbieden te schrijven wat en waar ik wil en ik ben dan ook tegen verbod van „De Tribune.”

VLIEGEN

(op het kongres van Arnhem, 1908.)

Onjuiste Geschiedschrijverij?

In ons artikel, getiteld: *Diagnose* herinnerden we aan de slotwoorden van den voorzitter van 't P.B. op de bekende bijeenkomst, naar aanleiding, zeiden we, van onzen twijfel, dat dit een optreden tegen ons zou weten te voorkomen. Vliegen zeide toen: Wij hebben de overtuiging, dat we niet alleen de bevoegdheid, doch ook de macht hebben 't door te zetten.

Vliegen noemt dit: *Onjuiste Geschiedschrijverij*, en laat dan volgen:

Zooals het daar staat, maakt het den indruk alsof deze uiting zou slaan op de afgelegde verklaring. Alsof de voorzitter van het P. B. daarmee de „Tribune”-redacteuren zou hebben gerustgesteld omtrent de gevolgen van die verklaring.

Hiervan is niets waar. Die woorden, of dergelijke woorden, zijn door den voorzitter gezegd, toen de drie redacteuren zich gingen afzonderen om te overwegen of zij den slotzin van de verklaring, de woorden „in de veronderstelling enz.”, zouden laten vervallen, op welk vervallen door alle partijbestuurders sterk was aangedrongen. Was dit gebeurd, dan had 't P. B. in zijn geheel de verklaring aanvaard, en hadden de door den voorzitter gesproken woorden zich zeker bewaard. Had ze gesproken nadat de „Tribune”-redactie definitief geweigerd had de slotzin te laten vallen, zooals Ceton het voorstelt, dan zouden ze een geheel andere betekenis hebben gehad.

Daardoor is de voorstelling van Ceton een onjuiste voorstelling.

We kennen de notulen dezer P. B. vergadering niet; ze zijn niet gemeenschappelijk vastgesteld, hoewel wij de onze inzonderen. De mogelijkheid van Vliemens misvatting, die trouwens zooals 't hierboven staat, door ons niet geheel begrepen wordt, kan dus berusten op verkeerde notuleering. We achten ons niet gerechtigd onze notulen te publiceren, ofschoon ze een veel beter licht op deze conferentie zouden werpen, dan tot heden 't geval was. Tot onze verdediging mogen we echter niet nalaten, dat gedeelte wat betrekking heeft op 't slot der conferentie, hier te laten volgen:

De 3 leden der Trib.-Red. verwijderden zich, om de argumenten nader te overwegen.

Bij heropening verklaart *Wijnkoop* namens hen, dat niets van de verklaring kan worden afgedaan, wijl 't geen gemeenschappelijke is, doch een eenzijdige onzerzijds. Juist de verklaringen van *Wibaut* en *Spiekman* maken die ook voor 't P. B. aannemelijk. Wanneer geen aanvallen van andere zijde komen, zal de Trib.-Red. volkomen en te goeder trouw haar verklaring weten te handhaven.

Wibaut wil nog een sterk beroep op de 3 leden doen. Zijn loyauteit is tevens die van 't P. B. 't Is ons stevig willen en we vertrouwen 't te kunnen. De verklaring betekent toch eigenlijk ook niets anders dan de veronderstelling van onze loyauteit, daarom vraagt hij 't ernstig.

Mendels. Gij kunt u op 't P. B. verlaten. 't Geheele P. B. staat bij een aanval achter u.

Spiekman. Is 't nu niet mogelijk, dat gemeenschappelijk 't eerste deel der verklaring wordt gepubliceerd en hier in deze vergadering 't vertrouwen op 't P. B. wordt uitgesproken. Zou niet als laatste poging kunnen worden gewijzigd: „In de veronderstelling enz.” in „In 't vertrouwen

dat 't P. B. ook tegenover ons een optreden in gelijken geest zal weten te voorkomen?"

Vliegen. Enkele woorden nog tot slot: De oorsprong van 't voorstel tot deze bijeenkomst schuilt bij mij. Wij hebben den indruk gekregen: Jullie bent bang voor Troelstra. Al zegt 't P. B. 't, denkt ge: Troelstra zet toch door. Daarop zeg ik alleen: Wij hebben de overtuiging, dat we niet alleen de bevoegdheid, doch ook de macht hebben 't door te zetten.

De 3 leden der Trib.-Red. verlaten nogmaals voor een korte onderlinge beraadslaging de vergadering.

Na afloop daarvan deelt Wijnkoop nogmaals namens hen mede, dat ze in de verklaring geen verandering kunnen brengen.

't Onderhoud wordt voor beëindigd verklaard. Schaper wijst er den voorzitter op, de 3 leden voor hun onderhoud te willen bedanken, waarna deze de vergadering verlaten.

Wij hadden dus volkomen 't recht te schrijven, wat we deden, als zijnde overeenkomstig de waarheid.

C.

Waarom wij handhaven!

Ten tweeden male hebben de medestanders van de Tribune geweigerd, zich bij 't besluit der beruchte conferentie neer te leggen en de Tribune op te heffen. Dit heeft onze revisionistische partijgenooten buiten zichzelf gebracht en 't Damocles zwaard, een roeyment, zweeft dreigender dan ooit boven de hoofden der „Tribune-klanten." De revisionisten zullen dan ook, na maanden ange aarzeling, ditmaal niet aarzelen 't te laten neervallen wanneer zij zeker weten dat de „partijbedervers" van voorheen, thans „fatsoenlijke" Marxisten, dit niet al te zwaar zullen opnemen. Hoogstwaarschijnlijk staat dus na Deventer de Tribune-groep buiten de partij.

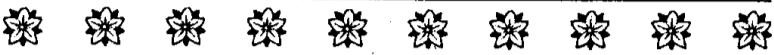
Wij, die dit besluit hielpen bevestigen, hebben de ernst ervan zeer goed gevoeld. Wij weten dat voor de groei en de bloei der soc.-dem. arbeidersbeweging eenheid noodzakelijk is en een scheuring haar oogenblikkelijk verlamt en benadeelt. Ook weten wij dat wij thans in de oogen van vele arbeiders verschijnen als menschen, die hun zin door dik en dun willen doordrijven en dat velen vooreerst 't groote principiele verschil niet zullen voelen tusschen ons en de menschen, die ons straks hoogstwaarschijnlijk buiten de soc.-dem. gemeenschap zullen zetten. Maar als soc.-dem. hebben wij 't allereerst rekening te houden met de duurzame en werkelijke belangen der arbeidersklasse; en dat die op 't oogenblik het handhaven van de „Tribune" van ons vorderen, hopen wij te kunnen aantoonen.

Wat de Nieuwe Tijd-groep nooit mocht gelukken is thans de „Tribune" gelukt: om zich heen heeft zij arbeiders weten te verzamelen die begrijpen dat de tactiek der partij niet de juiste en meest geschikte voor de arbeidersbeweging is en hun aantal breidt zich gaandeweg uit. Dit nu is den leiders der meerderheid een doorn in 't oog. Na Utrecht en Haarlem meenden zij de critiek te hebben neergeslagen, maar stouter dan ooit stak ze in de Tribune den kop omhoog. Toen dan ook op 't congres te Arnhem een geweidige aanval op ons blad werd gedaan, door de bekende zes donder-artikelen vooral tegen Henr. Roland Holst voorbereid, vond de meerderheid 't grootste deel der Marxisten met en zonder aanhalingsteekens aaneengesloten tegenover zich. Daardoor werd dit congres een beslist succes voor ons. De partijvoorzitter Vliegen moest zelfs verklaren: „dat hij zich niet zou laten beletten in andere bladen te schrijven en daarom tegen verbod van de Tribune was." Van toen af werd 't de tactiek der meerderheid de eenheid der Marxisten te breken om daardoor te kunnen heerschen.

Dit is haar thans gelukt. Toen bij de jongste relletjes tegen de Tribune de „fatsoenlijke" Marxisten aarzelde en weifelden, handelden de leiders der meerderheid. Zij schreven de conferentie uit en daar kwam men met 't „Marxistisch" weekblad voor den dag. En de Nieuwe Tijd-menschen, die zoo goed wisten wat „partij-controle" in den mond der revisionisten beteekent, toen hun orgaan daarmee dreigde bevestigd te worden, offerden aanstonds de Tribune op, toen hun invloed op 't te stichten orgaan werd toegezegd. Wij zullen dit niet, zooals Troelstra 't gewoon is, toeschrijven aan „menschelijke zwakheden." Zij hebben ongetwijfeld, blij verlost te kunnen worden uit hun toestand van eeuwige aarzelen en angstig weifelen, geheel te goeder trouw, den schijn genomen voor 't wezen. Maar wij mogen zoo naief niet zijn. Wij hebben beseft dat de gezindheid van de menschen, die jarenlang de critiek hebben trachten te smoren, maar niet zoo opéens veranderd is. Niet voor niets willen ze de Tribune weg hebben. Na 't werkloozende-debat, waar, volgens de óók-Marxist R. Kuiper, Troelstra „de wetenschappelijke grondslagen van 't socialisme tot op een minimum terugbracht," een verklaring, uit den mond van dien man zeer zeker van eenige betekenis; na 't debat over „klassamoraal," is ernstige kritiek meer dan ooit noodig. Dat daarvoor in 't nieuwe weekblad gelegenheid zal worden gegeven, eischt grooter geloof in de goede gezindheid van de meerderheid der partij, dan wij op 't oogenblik mogen bezitten. Ook wij achten controle der partij noodig, maar ze bezit die ook reeds op de Tribune, waar ze de redacteurs en medewerkers op het congres en voor het Partijbestuur ter verantwoording kan roepen. Zeer terecht schreef de secretaris van de Nieuwe Tijd, toen dit orgaan de wrijfpaal was: „Een andere en verder reikende partij-controle dan de door ons genoemde, brengt altijd het gevaar mee, dat ze de controle wordt eener meerderheid in de partij, die uit al te groote liefde voor haar eigen opvattingen een belemmerende invloed uitoefent op de vrijheid van discussie." Wanneer deze waarheid den Nieuwe Tijd-menschen op de conferentie voor oogen had gestaan, dan stonden de leiders der meerderheid thans tegenover een aaneengesloten Marxistengroep en zouden ze zich nu wel tweemaal bedenken, voor ze zich ontdeden van de lastigste elementen.

De Tribune is echter 't eenige blad niet, dat niet onder directe controle der partij staat. „De Blijde Wereld" wordt ook door particulieren uitgegeven, maar verheugt zich daarentegen in de blakende gunst der partijmeerderheid. Zij critiseert ook wel eens de meerderheid, maar ze deze, wanneer ze in de toekomst in haar ongelooft blijft verharden, liefelijk als „teverden knorrende zwijn." betitelt, disqualificeert artikelen uit „Het Volk" als „klinklare onzin", houdt partijdagen (net als de „Tribune-klanten") waar partijliederen worden „gerevideerd", maar is ondanks dit alles onontbeerlijk

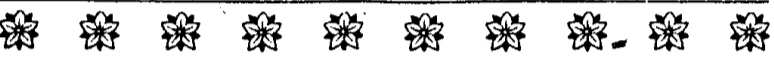
voor de leiders, omdat ze grooten invloed in 't Noorden heeft en bij tijd en wijle de Marxisten uitscheldt. Zeer terecht zeide dan ook eens één der dominees: dat zijn grootste bezwaren tegen de partij waren „de wijze waarop de klassenstrijd werd gevoerd en de discipline, maar dat hij van de laatste nog niet veel gemerkt had!" Achten wij 't opheffen van ons blad al een schandaal, waarbij 't moeilijk valt zich neer te leggen; waar de partij 't ééne blad verbiedt en 't andere ongehinderd laat „wroeten", „mieren" enz., daar is geen sprake meer van gelijkbetrochte partijgenooten en wij willen geen andere zijn. Naast de eenheid staat bij ons de democratie en 't socialisme. Wij, die 't een niet van 't andere willen scheiden, verdedigen door ons handhaven van De Tribune, tegen sociaal-democraten de sociaal-democratie. L.W.fld.

En nog minder indruk maakt de waarschuwing, dat binnenkort in de rijen der zelfbewuste arbeiders de leuze zal worden vernomen: „ZET DIE STOKEBRANDEN AAN KANT!" Men kan ons aan kant zetten, maar daarmee ons niet het zwijgen opleggen. Neen, eerst dan zal men ons dwingen, nog ijveriger en vuriger de zelfmisleiding in de Ned. Soc. Dem. partij te bestrijden, dan we 't tot heden deden. De gevolgen dier uitzetting zouden den vredelievenden in de partij zeker niet aangenaam zijn.

Maar zeker: als er IN de partij voor het ronde, onomwonden woord geen plaats meer is, dan doet men 't best, menschen die zich de weelde eener OVERTUIGING veroorloven, uit te bannen. 't Zullen de slechtsten niet zijn, die er alzoo uit moeten en ze zullen misschien nog heel wat voor de arbeidersbeweging kunnen doen. (De Nieuwe Tijd van 5 Aug. '93.)

P. J. TROELSTRA.

„Marxistische" tactiek.

II.

De beweging der arbeidersklasse, zeiden wij, maar een beweging geheel onafhankelijk van andere klassen, was voor Marx en Engels het allervoornaamste. Haar te bevorderen en te versnellen, daarop was steeds hun tactiek gericht.

Uit deze grondgedachte volgde, dat zij, wanneer het mogelijk leek, de eigenbeweging der arbeidersklasse te bevorderen, het onjuist achtten van deze beweging b.v. de aanvaarding te eischen van een program of een strijdwijze, ontstaan als uitvloeisel van een arbeidersbeweging onder andere maatschappelijke voorwaarden of in een ander en verder gevorderd stadium.

Marx en Engels achtten het bv. verkeerd van de Duitsche sociaal-democraten, die naar Amerika verhuisd waren, dat zij de arbeidersbeweging daar, die onder zoo geheel andere maatschappelijke en politieke voorwaarden zich moest ontwikkelen, een program en een gedachtengang wilden opdringen, geboren uit de arbeidersbeweging van een geheel ander maatschappelijk en politiek milieu, uit de Duitsche arbeidersbeweging namelijk der jaren na 1860.

Engels veroordeelde de tactiek van de sociaal-democratische Federatie in Engeland, die, zooals hij zeide, er voortreffelijk in geslaagd was de Marxistische leer en theorie, die bij uitstek een ontwikkelingsleer is, te herleiden tot een reeks van dogmatische formules, die de Engelsche arbeiders met huid en haar hadden te slikken.

Marx en Engels legden er zich, om nog een bekend en ook ten onzent reeds vaak geciteerd voorbeeld te noemen, bij neer, dat de Deutsche Partij, toen de beide fracties der Lassalleanen en Eisenachers zich vereenigden, een program aanvaardde, dat de heftigste kritiek van Marx uitlokte en dat in 't geheel niet meer beantwoordde aan de theoretische eischen, die Marx en Engels aan dat program reeds toen hadden mogen stellen.

M. a. w. de Marxistische tactiek onzer grootmeesters kwam hierop neer, dat zij de arbeiderbeweging van elk land door de beweging zelf en geholpen door de theoretische voorlichting die zijzelf aan de internationale arbeidersbeweging hadden gegeven en voortdurend verleenden, tot die strijdwijze en dat program zich wilden zien ontwikkelen, waardoor deze beweging zich het breedste en krachtigste zou ontplooiën en de grootste machtsontwikkeling zou bereiken.

Siechts door de practijk van den strijd, door de fouten, die elke arbeidersbeweging in haar eerste ontwikkeling noodwendig maken moest, zoo hebben zij en vooral Engels herhaaldelijk uitgesproken, kan elke speciale arbeidersbeweging, elke nationale proletarische partij, zich tot de hoogte van een juiste, zoowel theoretisch als practisch goed geleide strijdwijze ontwikkelen en die fouten te boven komen.

Elke speciale, d. w. z. nationale arbeidersbeweging — omdat de arbeidersbeweging in elke natie of ten minste in elken staat onder speciale historisch geworden en bijzondere verhoudingen zich ontwikkelt — moest derhalve, dit leerde hun de studie der arbeidersbeweging van internationaal standpunt, een speciaal, een in zekeren zin nationaal karakter dragen. En, wij kunnen er onmiddellijk bijvoegen, dat de Marxistische theoretici na Marx en Engels, hunne groote leerlingen als Kautsky, Parvus, Luxemburg, Bauer en Renner, hebben aan dit bijzondere nationale karakter, dat elke arbeidersbeweging noodzakelijkerwijze dragen moet, dat zich met haar ontwikkelt en dat van haar zoo onafscheidelijk is als de kleur van eenig natuurlijk voorwerp of de huid van een dier, steeds de volle aandacht geschonken, die het verdiende en er rekening mee gehouden, waar het

de bepaling van de tactiek voor een bepaalde arbeidersbeweging gold.

Marx en Engels echter, wij zeiden het reeds, achtten alleen die arbeidersbeweging van waarde en bevorderden slechts die, welke zich volkomen los en vrij van den invloed van welke andere klasse ook ontwikkelde.

Een arbeidersbeweging mocht, om hun steun en goedkeuring te verwerven, in haar gedachten en program zich nog niet of zeer weinig de theoretische inzichten hebben eigen gemaakt, welke zij als de proletarische hadden ontdekt en geformuleerd, maar zij moest volslagen en niets anders dan een arbeidersbeweging zijn. Marx en Engels m.a.w. verwachtten niet alleen niets van, maar stelden ook volstrekt geen vertrouwen in de beweging van andere, ook onterfde en door de kapitalistische ontwikkeling verarmde of verdrukte bevolkingsgroepen of klassen.

Van het Communistisch Manifest af is hun tactiek in dat opzicht even onwankelbaar geweest.

Marx en Engels wisten, dat de kapitalistische ontwikkeling de voorwaarden in 't leven riep voor het Communisme, doordat die ontwikkeling, welke zich in en door middel van de hoofden der menschen voltrekt, in de hoofden van een deel der menschen, een steeds toenemend deel, de klasse der loonarbeiders, tegelijkertijd de begeerte naar en de noodzakelijkheid van de opheffing van het kapitalisme doet geboren worden, terwijl zij de materiele voorwaarden schept voor de mogelijkheid van die opheffing, maar zij wisten ook, en hierop was heel hun tactiek steeds gebaseerd, dat het alleen en uitsluitend de arbeidersklasse is, in wier hoofden de kapitalistische ontwikkeling deze geestelijke revolutie tot stand brengt, welke aan de politieke en maatschappelijke vooraf gaat en haar voorwaarde is. Noch bij de kleine boeren, noch bij welke, hoe ook geproletariseerde kleinburgers en handwerkers, maar alleen en uitsluitend bij de van alle bezit beroofden, bij de loonarbeiders, wekt de maatschappelijke ontwikkeling deze gedachten. Siechts de arbeidersklasse is in het kapitalisme nog een revolutionaire klasse.

En aan de tactiek, die uit deze wetenschap voortvloeit, hebben Marx en Engels en, in navolging van hen, die hun tactiek en politiek hebben voortgezet, de Marxisten steeds consequent vastgehouden.

De arbeidersbeweging in elk land zich ontwikkelend te midden van een bijzondere maatschappelijke en politieke omgeving, staat reeds daarom voor bijzondere en speciale kwesties, waarmee zij met haar tactiek en strijdwijze rekening te houden heeft.

Een paar voorbeelden zullen duidelijk maken, wat wij bedoelen.

Marx en Engels waren van meening, dat de Engelsche arbeidersbeweging zich bij het bepalen van haar speciale tactiek in de eerste plaats rekenschap moest geven van het feit, dat de bevrijding en emancipatie van Ierland, als het bolwerk van het Engelsche grootgrondbezit, dat op zijn beurt weer de sterkste vesting uitmaakt van de macht der Engelsche bourgeoisie, de absolute voorwaarde was voor de sociale revolutie in Groot-Brittannië en de bevrijding der Engelsche arbeidersklasse.

De Oostenrijksche sociaaldemocratie moet bij het bepalen van haar tactiek, in de eerste plaats rekening houden met de samenstelling van de Habsburgsche monarchie, die uit een tweelingrijk en een aantal elkaar bekampende en met elkaar wedijverende nationaliteiten bestaat.

De Duitsche sociaaldemocratie heeft vóór alles rekening te houden met het feit, dat Pruisen de staat is, die in Duitschland de hegemonie uitoefent en dat in Pruisen een bepaalde klasse den staat zoo goed als geheel beheerscht.

Deze voorbeelden, die natuurlijk willekeurig vermeerderd kunnen worden, zijn aan verschillende landen ontleend. Maar in onze inleiding zeiden wij reeds, en uit de definitie van de Marxistische tactiek, welke bij uitstek een ontwikkelingswetenschap is, volgt onmiddellijk, dat naast de plaatselijke, de tijdsomstandigheden de speciale tactiek eener bepaalde arbeidersklasse bepalen.

Marx en Engels zijn ook in dat opzicht de groote leermeesters en voorgangers der Marxisten.

Naarmate de arbeidersklasse zich internationaal ontwikkelt, naarmate de internationale kapitalistische verhoudingen en met deze de internationale politieke toestanden zich wijzigen, komt de arbeidersklasse internationaal voor gewijzigde omstandigheden te staan en is zij dus ook verplicht hare tactiek te wijzigen met de omstandigheden.

De internationale toestand was b.v. geheel anders in 1890 dan in 1848. Marx en Engels, die steeds het geheel der arbeidersbeweging zoowel als van de internationale politiek overzagen, hebben steeds hun tactiek aangepast aan die wisselende verhoudingen.

Zoo is ook het bekende woord van den ouden Liebknecht te verstaan: wanneer de omstandigheden zich 24 maal per dag wijzigen, moeten wij 24 maal vop tactiek veranderen.

Met de tijdsomstandigheden dus, zoowel de internationale als de nationale, houdt de Marxistische rekening, niet minder dan met de plaatselijke, waar het er op aankomt, de tactiek der arbeidersklasse te bepalen.

Internationaal gezien, staat de arbeidersklasse nu voor geheel andere omstandigheden, een geheel andere, wijl veel verder gevorderde, kapitalistische ontwikkeling en daarmee voor geheel andere internationale politieke verhoudingen dan het geval was, toen Marx, ja zelfs toen Engels nog leefde, die in 1895 stierf. En met de steeds in razender tempo zich ontwikkelde productiviteit van den arbeid, met het steeds sneller zich ontwikkelende kapitalisme veranderen ook de internationale verhoudingen, waarin de arbeidersklasse haar strijd heeft te voeren, steeds rasscher.

De internationale politieke toestand is b.v. nu, op dit

tijdstip, reeds weer een geheel andere dan nog slechts 4 jaar geleden, toen het Tsarisme tengevolge van den Russisch-Japanschen oorlog tot het diepste punt van onmacht was vernederd en door den revolutionairen storm reeds voorgoed scheen te zullen worden weggevaagd.

En wat voor de internationale economische en politieke verhoudingen geldt, geldt ook voor de nationale verhoudingen van elk land.

Zeker worden de nationale verhoudingen, voor de arbeidersklasse van elk land steeds meer afhankelijk van de internationale gebeurtenissen, ja men mag zeggen steeds meer ondergeschikt daaraan. De arbeidersklasse in elk land van Europa ten minste behoort hare taktiek steeds meer te richten naar die internationale verhoudingen, omdat de economische ontwikkeling van Europa zelf de staatkundige toestanden, zooals die op 't oogenblik nog na een 30-jarig vrede-tijdperk bestaan, meer en meer tot een anachronisme maakt, meer en meer die toestanden ondermijnt en ze derhalve onhoudbaar maakt. De Vereenigde Staten van Europa worden meer en meer een economische noodzakelijkheid, terwijl diezelfde economische verhoudingen aan den anderen kant een geweldige scheiding, die steeds dieper wordt, teweegbrengen tusschen de twee groote groepen van machten, die op 't oogenblik in Europa tegenover elkaar staan, omdat ze op de wereldmarkt en op het veld der expansie van het kapitaal tegenover elkaar staan. En daarnaast heeft de reusachtig snelle ontwikkeling van het internationale kapitalisme, dat steeds scheiender en minder te verzoeken tegenstellingen in 't leven roept, een soort van nieuwe Heilige Alliantie tot stand gebracht, een Heilige Alliantie van de twee grootste geldkapitaalmachten der wereld met het Tsarisme in dienst van deze bankiers om de economische en politieke ontvoogding van het ontwaakte Azië te verhinderen en de suprematie van het Europeesche kapitalisme over de Oostelijke helft van den aardbol te bevestigen.

Maar al zijn de internationale verhoudingen voor de arbeidersklasse van elk land in dit stadium der kapitalistische ontwikkeling gewichtiger dan ooit te voren, al behoort de arbeidersklasse bij het bepalen van haar taktiek in elk land met die verhoudingen meer rekening te houden dan ooit, meer althans dan b. v. het geval was in de tachtiger jaren der vorige eeuw, — en de internationale arbeidersklasse heeft van deze veranderde tijdsomstandigheden op internationaal gebied nota genomen en er rekening mee gehouden, toen zij als *voornaamste* kwestie op het Congres te Stuttgart de koloniale kwestie behandelde en het revisionisme op dit gebied veroordeelde — daarmede is het gewicht van de nationale tijdsomstandigheden, die trouwens vaak in de sterkste mate door de internationale worden bepaald, voor het bepalen van de taktiek der arbeidersklasse niet verminderd.

Naarmate de arbeiderklasse in elk land zich ontwikkelt, verandert ook de verhouding der heerschende en der overige, niet heerschende maar aan de uitbuiting ook min of meer deelhebbende klassen, te haren opzichte.

Is de arbeidersklasse in eenig land nog zwak ontwikkeld, dan volgt de heerschende klasse tegenover haar in ieder geval een andere taktiek dan wanneer zij zich tot een respectabele macht reeds heeft ontplooid. Van de economische en politieke verhoudingen in elk land zal het afhangen of de heerschers tegen een zwakke en jonge arbeidersbeweging b. v. optreden met dwangmiddelen en geweld in de eerste plaats dan wel met vriendelijke lonken, schoone beloften en eenig suikergoed van sociale wetgeving — gewoonlijk doen zij het een zoowel als het andere — maar vast staat het, dat van den tijd, d. w. z. van het stadium der arbeidersbeweging afhangt, hoe de bourgeoisie zich tegenover haar zal gedragen. Hieruit volgt onmiddellijk, dat de Marxistische wetenschap voorschrijft, dat de arbeidersklasse eveneens haar taktiek in overeenstemming brengt met de tijdsomstandigheden.

Maar naarmate de arbeidersbeweging internationaal krachtiger wordt, wordt ook de houding van de bourgeoisie ten opzichte van de speciale arbeidersbeweging in eenig land meer en meer door die internationale verhoudingen bepaald.

Zelfs afgezien van dat verschijnsel echter, is het b. v. nu reeds een feit, dat de arbeidersbeweging in de meeste landen van Europa tot een zoodanige macht is gekomen, dat de bourgeoisie de hoop heeft opgegeven haar door sociale maatregelen van haar revolutionairen, d. i. volkomen onafhankelijken en klassebewusten ontwikkelingsgang te kunnen afleiden. Nationaal en internationaal (tenminste in Europa) is de sociale wetgeving tot stilstand gekomen en bevindt zich op een dood punt.

Nationaal en internationaal zien wij ook, dat de bourgeoisie, d.w.z. de ondernemers, de industriele heerschers, meer en meer de arbeidersklasse op het terrein van den directen klassenstrijd door massale uitsluitingen zoeken te breidelen. Meer en meer neemt de strijd der arbeidersklasse tot het in stand houden van haar levenspeil een politiek karakter aan.

De Marxisten zijn het, die, in navolging van hun groote meesters, van al deze en zooveel andere gewichtige veranderingen in den proletarischen klassenstrijd tengevolge van de verandering der tijdsomstandigheden zich rekenschap hebben gegeven en de taktiek van het proletariaat, nationaal zoowel als internationaal, in overeenstemming daarmee hebben gebracht.

Kautsky, R. Luxemburg, Parvus, wij behoeven slechts deze namen en hun werken te noemen, om oogenblikkelijk te zien, hoezeer het Marxisme na Marx en Engels de taktiek der arbeidersklasse heeft weten in overeenstemming te brengen met de veranderingen op economisch en politiek gebied.

Rekening houden met de wijziging der omstandigheden en het verschil in nationale en historische ontwikkeling, dat was, wij zagen het, een der hoofdkenmerken van de taktiek van Marx en Engels en van de Marxisten, hun leerlingen.

Maar de Marxistische taktiek, wij merkten het ook reeds op, hield immer slechts en uitsluitend rekening met de arbeidersbeweging.

In een zeker stadium der arbeidersbeweging van elk land bijna, ontstaat, speciaal wanneer de parlementaire actie eenmaal een gewichtig strijdmiddel is geworden, een strijdmiddel, dat onvermijdelijk bij velen tot overschatting leidt, gelijk alle andere strijdmiddelen der arbeidersklasse op hun beurt doen, de neiging, bij de parlementaire vertegenwoordigers der arbeidersklasse vooral, ook andere klassen dan die der arbeiders in de beweging te betrekken. De parlementaire practijk leidt daartoe vanzelf. Klassen als die der kleine boeren, der bijna geproletariseerde kleine burgers, der kleine ambtenaren, die onder den druk van het kapitalisme evenzeer zuchten, komen daarvoor als vanzelf in aanmerking.

Elke arbeidersbeweging is op een zeker moment voor deze moeilijkheid komen te staan. Naarmate zij krachtiger is en naarmate zij van de Marxistische wetenschap dieper is doordrongen, overwint zij ze makkelijker . . . of lijdt zij er schipbreuk op.

De Deutsche Partij heeft reeds vóór het revisionisme officieel zijn intocht deed met Bernstein's kritiek op Marx' leer en taktiek, met deze moeilijkheid te worstelen gehad. In het begin der negentiger jaren was het opportunisme krachtig aan 't groeien in haar geleerden en Engels heeft nog uitdrukkelijk tegen het gevaar gewaarschuwd, dat het voor de Deutsche Partij opleverde. Het opportunisme immers was niets anders dan een poging om niet-arbeiders onder de vaan der sociaaldemocratie te scharen, althans voor de parlementaire actie aan te wenden en de Partij moest daarbij noodwendig in practijk en theorie afwijken van de proletarische, Marxistische leer. Het revisionisme als internationaal verschijnsel is mede voor een niet gering deel aan hetzelfde streven ontsproten: in Frankrijk, in Italië, in Duitschland, was zijn parlementaire oorsprong even duidelijk als dat het in volkomen strijd was met de Marxistische politiek.

Het revisionisme heeft nog een andere bron, het vond ook voedsel in de *arbeidersbeweging* als gevolg van het eenzijdig den nadruk leggen op een vorm van den strijd der arbeiders, de vakbeweging. Als zoodanig is het de tegenpool van het syndicalisme, dat uit dezelfde wortels is gegroeid. Wij kunnen echter in dit verband op deze bron van het revisionisme niet nader ingaan. Voor ons doel is het noodig er op te wijzen, dat zoowel het vóór-revisionistische opportunisme en possibilisme, nog door Engels bestreden, als het revisionisme, dat nu zijn tienjarig jubileum heeft kunnen vieren, indruischt tegen de grondslagen der Marxistische taktiek reeds daarom, wijl het op niet-proletarische klassen steunt.

Hebben wij nu zoo in enkele hoofdtrekken geschetst, aan welke eigenschappen wij de Marxistische taktiek, zooals die door hare stichters en hun groote leerlingen is gevolgd, kunnen kennen, dan kunnen wij de vraag beantwoorden: Heeft de Nederlandsche arbeidersbeweging, voor zoover zij belichaamd is in de Nederlandsche sociaaldemocratie deze eigenschappen vertoond?

Een korte historische terugblik leert ons, dat dit niet zoo is en dat de Nederlandsche sociaaldemocratie zich op een uiterst kritiek moment bevindt tengevolge van haar afwijking van de Marxistische, de revolutionaire, de proletarische politiek.

De Nederlandsche sociaaldemocratie is nu 15 jaar geleden ontstaan uit de arbeidersbeweging, die zich in den ouden S. D.-Bond had belichaamd, nadat deze arbeidersbeweging den strijd om de politieke macht had opgegeven.

De Nederlandsche sociaaldemocratie heeft zich echter, zoodra zij aan den politieken strijd deelnam, reeds van den beginne af mag men zeggen, niet weten te behoeden voor het gevaar, dat ook de Deutsche Partij in de negentiger jaren bedreigde, maar dat deze gemakkelijk te boven kwam, wijl zij een massale arbeidersbeweging leidde, het gevaar van het betrekken van niet-proletarische klassen in hare geleerden. De Nederlandsche bourgeoisie had de jonge arbeidersbeweging, die zich weer op den politieken strijd wilde werpen, met de kieswet-Van Houten een strik gespannen: de Nederlandsche sociaaldemocratie is bij de eerste de beste gelegenheid in dien strik geloopen. In het kleinboersche en kleinburgerlijke Noorden behaalde zij haar eerste parlementaire overwinningen, omdat de kieswet-Van Houten op het platteland meer kiezers had gemaakt dan onder de arbeiders, die toch reeds in ons landje schaarsch waren. Deze electorale successen hebben voor een goed deel haar taktiek bepaald, een taktiek gebaseerd op den steun van niet-proletarische kiezers en dus een on-Marxistische taktiek.

De geheele geschiedenis van de Partij ontwikkelt zich uit deze eerste tactische fouten.

Had de Partij over een Marxistischen leider beschikt in die dagen, of had zij althans een sterkere kern van proletarisch denkende en Marxistisch opgevoede arbeiders in de groote steden gehad, het gevaar van de omstandigheden van de historische, economische en politieke verhoudingen in ons landje op dat tijdstip, zou zijn ingezien.

Het is ook wel gezien en gevoeld, door Amsterdamsche arbeiders eerst, later door de intellectueelen, die de Partij binnen kwamen bij haar eerste successen, maar te laat.

De agrarische kwestie en de schoolkwestie waren symptomen van het besef der proletarisch denkende minder-

heid, dat de Partij den verkeerden kant opging. De schoolkwestie werd naar den zin der meerderheid beslist: zij maakte aan de Internationale arbeidersbeweging kenbaar, dat het opportunisme in de Nederlandsche Partij aan 't toenemen was en de afwijking van de Marxistische taktiek werd hier gedocumenteerd door een revisie, een reactie op het program, dat aan de Internationale was ontleend. De Nederlandsche sociaaldemocratie gaf den strijd voor den internationalen eisch der arbeidersklasse: wetenschappelijk en wereldlijk onlerricht voor alle proletarische kinderen op om op parlementair gebied voordeelen te behalen. „Zij offerde het belang der bevrijding van de arbeidersklasse op aan haar naastbij liggende en wel ingebeelde belangen.”

De Nederlandsche sociaaldemocratie hield rekening met de nationale en bijzondere verhoudingen, waarin zij zich moest ontwikkelen, maar zij deed het op averechtsche manier.

Zij verzuimde de gelegenheid, die de staking van 1903 haar bood, om contact te houden met die lagen van de reeds min of meer socialistisch denkende, althans het kapitalisme hatende arbeiders in de groote steden en elders, die na de scheuring van 1894 onder den invloed van half-anarchistische elementen waren gebleven. Zij richtte haar taktiek daarentegen meer en meer op het winnen van arbeiderslagen, die ons land met zijn eeuwenoude confessioneele tegenstellingen, eerst langs den weg van een clericale arbeidersbeweging en nadat zij in deze de Christelijke ideologie te boven zijn gekomen, tot de zelfstandige, revolutionaire arbeidersbeweging kunnen komen, zooals Duitschland geleerd heeft, en niet door concessies te doen aan hun ideologie. Zij wist door deze taktiek zich te behoeden voor het opnemen van een min of meer syndicalistisch-gekleurden uitersten linkervleugel, maar slaagde er natuurlijk toch niet in de Christelijk denkende arbeiders in hare geleerden op te nemen. Een clericale arbeidersbeweging kwam toch tot ontwikkeling en de Partij liet duizenden reeds van de burgerlijke ideologiën bevrijde maar zoogenaamd anti-parlementaire arbeiders door deze taktiek buiten haar geleerden.

Zij sneed zich op die wijze naar twee kanten den weg af om tot een massale arbeidersbeweging te groeien. Nog steeds, na 15 jaar, is de S. D. A. P. geen massabeweging van arbeiders. Haar dagblad is er niet in geslaagd zich tot een orgaan op te werken, dat zelfs maar door de massa der arbeiders in de hoofdstad wordt gelezen. Het zoogenaamde anarchisme heeft nog duizenden arbeiders onder zijn invloed, die meer zuiver proletarisch denken en althans voelen dan duizenden leden der S. D. A. P., in wier midden niet-proletarische elementen steeds meer de overhand nemen en die anderzijds een aan haar grootte ongeevenredigd aantal arbeiders heeft opgenomen, die, zooals de gemeentearbeiders, de arbeiders in dienst van den Staat, kleine ambtenaren en onderwijzers uit den aard van hunne sociale positie niet werkelijk proletarisch kunnen voelen en bij een proletarische actie, die iets meer wil zijn dan stembusactie, niet op den voorgrond kunnen staan.

De Nederlandsche Partij, d.w.z. haar meerderheid en haar leiding heeft evenmin in de latere jaren haar taktiek in overeenstemming weten te brengen met de veranderingen in de internationale verhoudingen, welke voor Nederland juist in zeer sterke mate in aanmerking dienden te worden genomen.

Gorter zei het hier de vorige week in een ander verband: Wij leven hier niet in Portugal of Noorwegen. De opmerking is juist doch heeft bovendien een zeer verre strekking.

De Marxistische taktiek eischte, dat de Nederlandsche arbeidersbeweging in de eerste plaats rekening zou houden met de internationale positie van Nederland, een gevolg van de economische verhouding, waarin het staat tot de ons omringende groote staten en van het feit, dat onze bourgeoisie een kolossaal koloniaal uitbuitingsgebied bezit, waardoor wij, anders dan België, dan Denemarken of Noorwegen in de internationale politiek der groote kapitaalsmachten onmiddellijk zijn betrokken.

Uit de economische positie van ons land, dat meer en meer economisch een provincie van Duitschland wordt, terwijl de grootindustrie hier nooit de betekenis kan erlangen van den groothandel, volgt, dat de Nederlandsche arbeiders voor hun definitieve bevrijding evenzeer aangewezen zijn op de overwinning der Deutsche arbeidersklasse als de Nederlandsche bourgeoisie op het einde der 18e eeuw voor haar staatkundige emancipatie aangewezen was op de hulp der Fransche bourgeoisie. Uit de economische positie volgt dus, dat een volgens de Marxistische taktiek geleide arbeidersbeweging ten onzent veel meer de met internationale verhoudingen rekening dient te houden dan b.v. de Portugeesche of Noorsche arbeiders.

De Nederlandsche arbeidersbeweging kan niet alleen niet bevrijd worden, maar zij kan zelfs geen enkelen grooten stap voorwaarts doen zonder de hulp en de medewerking van haar grootere zusters, speciaal van haar Oostelijke zuster. De kiesrechtbeging kan geen goede resultaten opleveren, d.w.z. werkelijke versterking van de macht der arbeidersklasse zonder dat de gebeurtenissen in Duitschland haar aanvuren en een stoot geven.

De S. D. A. P. had hiermee in de eerste plaats rekening dienen te houden. Zij heeft het niet gedaan. Zij heeft integendeel een in den loop der jaren steeds meer toenemend nationaal karakter aangenomen. Haar dagblad heeft de betekenis van den strijd der Deutsche arbeiders nooit voor Nederlandsche arbeiders in 't juiste daglicht weten te stellen.

De kiesrechtbeweging heeft door de taktiek der Partij de duizenden arbeiders in de handels- en transportbedrijven, die door de economische verhoudingen hier te lande bij elke werkelijke kiesrechtbeweging de voorhoede moeten

vormen, ook al omdat juist zij het kiesrecht missen, in die beweging niet weten te betrekken.

Ten opzichte van de koloniën, dat vreeselijke blok, dat de volkswelvaart en de economische ontwikkeling van ons land belemmert, heeft de S. D. A. P. zich veel meer toegelegd op een verzachting van de euvelen van de kapitalistische exploitatie dier overzeesche landen, dan dat zij de Nederlandsche arbeiders de overtuiging heeft bijgebracht de koloniën als zoodanig zijn een euvel voor u.

Wij moeten concluderen. De Nederlandsche sociaal-democratie is, veel meer door de historische omstandigheden, waaronder zij is gegroeid, dan door den bewusten wil van haar leiders, geen arbeidersbeweging, die de Marxistische taktiek volgt. Zij is, eerste voorwaarde die Marx aan een arbeidersbeweging stelde, niet alleen geen zuivere arbeiderspartij, maar zij houdt bovendien door haar taktiek in steeds toenemende mate rekening met niet-proletarische elementen. Ware zij een massale beweging, zij zou die bezwaren gemakkelijk te boven komen. Nu zij dat nog niet is, is er slechts één mogelijkheid voor haar om de klip te ontzeilen, waarop zij dreigt te vergaan, een opportunistische, radico-socialistische partij van sociale hervormingen te worden en die mogelijkheid ligt voor haar in de volkomen vrije ortplooiing van het Marxisme in haar gelederen. Het Marxisme alleen kan haar voor het gevaar van verdere opportunistische en radico-socialistische afdwalingen behoeden. Maar het Marxisme, dat de internationale taktiek der arbeidersbeweging is, moet daartoe tenminste evenveel vrijheid in de Nederlandsche Partij hebben als het revisionisme in Duitschland, dat over een aantal dagbladen en een wetenschappelijk, volkomen buiten de Partijcontrole staand orgaan beschikt.

Wanneer de S. D. A. P., die, zooals wij meenen te hebben bewezen, niet de Marxistische taktiek volgt, deze bewegingsvrijheid van het Marxisme in haar gelederen niet kan dulden, des te erger voor haar Het belang der Nederlandsche arbeidersklasse, dat hooger staat dan eenig partijbelang, eischt het en een eenheid met opoffering van deze vrijheid zou te duur zijn gekocht.

v. R.

„Het Volk” en vrije gedachten-uiting.

„Dat de Partij geen „vrijheid van kritiek” zou toestaan, wordt en door den inhoud der resoluties, en door de praktijk tegengesproken.”

(P. J. TROELSTRA, in *Het Volk* van 11 Febr. '09).

Als een der argumenten voor het op den index plaatsen van „De Tribune” wordt genoemd: „Het Volk” is voor ieder partijgenoot een vrije tribune voor het oefenen van zakelijke kritiek.”

Zeker, als hij het maar doet... in den geest der meerderheid. Dan wordt hij ook niet op vitterige wijze be-onderschrift.

Maar als hij tegen de richting de redactie schrijft, dan loopt hij kans, dat men het spreken belet.

In *De Tribune* van 10 dezer gaf ik hiervan een sterk staaltje. Het volgende is niet minder ras.

28 Maart 1907 zond ik een artikel aan *Het Volk* onder het opschrift: „Volledige voorlichting gewenscht.” Het ving aldus aan:

„De leden der partij en de overige lezers van *Het Volk* hebben er recht op, omtrent belangrijke voorvallen uit partijleven of vakbeweging, van de redactie juiste en alzijdige voorlichting te verwachten. Ten opzichte van onderwijskwesties heeft ons partijorgaan in het laatste jaar niet altijd aan dezen billijken eisch voldaan.”

Ten bewijze noemde ik drie feiten, alle gepasseerd tusschen het Utrechtsche en het toen juist voor de deur staande Haarlemsche Kongres.

1e. De benoeming van Ketelaar tot schoolopziener. Ik had hieromtrent in *De Bode* (15 Mrt. '07) o. a. geschreven:

„Mij dunkt, van sociaaldemocratisch standpunt kan deze benoeming slechts zóó gezien worden: de bourgeoisie heeft weer een der beste verdedigers van de klasse-eischen op onderwijsgebied afgekocht van de strijdende klasse der proletariërs van den hoofdarbeid. Dit is een uitvloeisel van het kapitalistische regime.”

En *Het Volk* van 19 Mrt. '07 oordeelde als volgt:

„Dat Ketelaar er op bedacht is zich een anderen bestaansgrondslag te vormen, in geval hij niet herkozen mocht worden als Kamerlid, is een omstandigheid van zuiver persoonlijke aard, dat men als zoodanig heeft te eerbiedigen en het best eerbiedigt door er zoo weinig mogelijk van te zeggen.”

(Achterna bezien lijkt me mijn beschouwing nog wel zoo sociaaldemocratisch als die van *Het Volk*).

Deze wat erg huiselijke opvatting van het geval, benevens een al te raar onderschrift onder een stukje van mij er over in *Het Volk* van 21 Mrt. '07 noopte mij de kwestie nader onder de oogen te zien.

Maar dit mocht niet

2e. De strijd in den Onderwijzersbond.

Hieromtrent vroeg ik, hoe het toch mogelijk was, dat *Het Volk* met geen woord melding had gemaakt van de campagne, die door den (toen nog) soc. dem. Bode-redacteur J. Joosse sedert eenige maanden in het vakblad op touw gezet was tegen het streven van alle partijgenooten (op één of twee na) in de vakvereniging om deze steeds meer in contact te brengen met de algemeene arbeidersbeweging. En ik trachtte vast een en ander onder de oogen der volk-lezers te brengen.

Doch dit mocht niet.

3e. „In zake partij-iding” en de schoolkwestie. Ik wees er op, hoe Troelstra in deze befaamde brochure een scheeve, onware voorstelling gaf van 't aandeel dat Gorter en Mevr. Roland Holst en de S. D. O. V. hadden gehad in den strijd over de scho. Imotie en dat partijgenoot G. Bijkerk in *De Volksonderwijzer* van 26 Mei 1906 uitvoerig met de feiten Troelstra's onjuiste beschouwing aantoonde. En ik legde

er den nadruk op, dat de redactie van Bijkerk's bestrijding met geen woord melding had gemaakt, terwijl zij in haar lange overzichten uit „In zake partijleiding” een halve kolom overnam van Tr.'s voorstelling van de geschiedenis der schoolmotie.

Bijkerk's artikel verscheen na het Utrechtsche Kongres, zoodat critiek op het doodzwingen van deze bestrijding, dus op éézijdige voorlichting in dezen, nog vóór het Haarlemsche Kongres zeer wel op zijn plaats was.

Doch de gelegenheid er toe werd mij ontzegd per Korrespondentie in *Het Volk* van 31 Mrt. '07. Het was blijkbaar niet voldoende dat door het niet-publiceeren der tegen-brochure van Van der Goes de partijgenooten éézijdig bleven voorgelicht, ook andere critiek op „In zake partijleiding” moest zooveel mogelijk worden doodgezwegen of geweerd.

Betreffende punt 3° heette de motiveering: „is waarlijk al te oudbakken.” (*Het Volk*, 31 Mrt. '07). Ja, welgemakkelijk, om zich van ongewenschte critiek af te maken, doch 't is waarlijk wat al te partijdig.

Ten slotte nog dit: als men de opheffing van De Tribune eischt, moet men aan alle partijgenooten op poene van roeyment verbieden over partijzaken of vraagstukken van sociaal-democratie te schrijven in bladen, die niet onder partij-controle staan, en eveneens om over die zaken brochures te schrijven, die niet door de partij uitgegeven worden.

P. ZANDER.

Alleen de heerschzuchtige kan het bestaan van ons blad betreuren.

De Nieuwe Tijd.

P. J. TROELSTRA.

Sociale verzekering in Oostenrijk.

Is in het artikel in ons vorig nummer geschetst, onder welken invloed het Oostenrijksch Wetsontwerp der sociale verzekering tot stand gekomen is, daarnaast is in groote trekken een overzicht gegeven van den inhoud.

Rest ons nu nog de taak de kritiek na te gaan en welk standpunt de Oostenrijksche partij ten dien opzichte inneemt. Vooraf zij opgemerkt, dat behalve de éénheid in de verschillende verzekeringen, dit wetsontwerp een naamsverandering voor het eerst wettelijk zal sanctioneeren, inplaats van „arbeiders”- spreekt dit wetsontwerp van „Sociale” Verzekering.

Hoe onschuldig deze naamsverandering ook moge lijken, 't is hier een middel om de „zelfstandigen” binnen den kring der verzekeringsbehoefigen te trekken. Een machtsverschuiving die niet alleen voor Oostenrijk van belang is, doch die te oordeelen naar de ontvangst hetwelk dit wetsontwerp in de internationale vakpers ten deel viel, ook elders ingang zal vinden, maar door ons niet zonder meer aanvaard kan worden. Juist de door deze naamsverandering mogelijk geworden verzekering der „zelfstandigen” maakt deze relatief goede wet, voor de arbeidende klasse onaannemelijk.

Het is een middel dat de bourgeoisie aanwendt om de steeds groeiende kracht onzer klasse te breken en voor deze rol is het in onzen tijd reactionairst gedeelte van het volk de „zelfstandigen”!!! aangewezen; doch hierover straks meer. De ziekteverzekering is voor de niets bezittende arbeidende klasse een der voornaamste, zoo niet de voornaamste verzekering. De mensch als fysiek en psychisch wezen gaat onder de ziekten sterk gebukt, het gedeelte der menschheid dat niets bezit lijdt er zelfs dubbel onder. Het privaats bezit doet zich hier zelfs als een stelsel van onnatuur kennen. Als men nagaat dat in Oostenrijk op de honderd verzekerden vijftig zieken met gemiddeld 18 ziekedagen voorkomen, terwijl in Duitschland op de honderd tegen ouderdom en invaliditeit verzekerden één zieke op de ouderdoms-verzekerden en elf op de invaliditeit-verzekerden, en op honderd tegen ongevallen verzekerden 1.82 zieken voorkomen, dan blijkt hieruit ten duidelijkste van hoe groot belang de ziekenverzekering voor de arbeidende klasse is. Sedert 1889 kent Oostenrijk al een ziekenverzekering voor bepaalde categorieën van arbeiders. Georganiseerd in ziekenkassen is haar organisatie samengesteld uit 2/3 arbeiders en 1/3 ondernemers.

Door 't in het leven roepen der districts-organisaties wordt het werk der ziekenkassen, hoewel die bestaan blijven, naar deze districtsorganisaties verplaatst. Dat het hier de bourgeoisie er om te doen is, door middel der zelfstandigen de kracht dier ziekenverzekering te breken, is zoo in het oog springend, dat de bezittende klasse van haar doel, de arbeidersmacht te breken, hier openlijk kond doet. De districtsorganisaties zullen samengesteld worden uit 1/3 arbeiders, hoewel er nu alle categorieën in opgenomen zullen worden, inplaats van 2/3 in hun vorige organisatie, uit 1/3 ondernemers, en de aan de arbeiders afgetroegelde 1/3 zal aan de zelfstandigen komen.

Deze brutale machtsberoving, dit bederven der ziekenverzekering door het reactionairste volksgedeelte is een stuk klassenstrijd, dat ook hier duidelijk voor zich spreekt. Dat onze Oostenrijksche broeders zich dit niet zullen laten welgevallen blijkt uit de volgende aanhaling uit „Arbeiderschutz” No. 22: „Wat de brutaalste „Scharfmacher” in Duitschland niet aandurven, volbrengt dit wetsontwerp, n. l. door haar organisatie-inrichting, welke den invloed aan de verzekerde arbeiders onttrekt en deze door middel van districtsorganisaties aan de achterlijkste en reactionairste elementen overdraagt, de laatsten zoodoende macht te geven over de zieke, invalide of door ongevallen getroffen arbeiders; de arbeiders dus aan lieden overlevert, voor wie elk sociaal politiek inzicht vreemd is en die voor den arbeider niets anders

voelen dan geringschatting.” Sterker spreekt deze aanhaling tot ons indien we nagaan, dat de arbeiders in de kosten voor de geheele verzekering 2/3 voor de zieken-, de helft voor de ouderdoms- en invaliditeitsverzekering zullen moeten bijdragen; dat de ondernemers 1/3 van de zieken- en de geheele ongevallenverzekering zullen moeten bekostigen, terwijl bij de ouderdomsverzekering de arbeiders nog een gedeelte te dragen krijgen van het te kort dat de verzekering der zelfstandigen met zich brengt. Met dit al zullen de zelfstandigen een gelijken invloed op alle verzekeringstakken verkrijgen en dan durven „wij” nog van klassenrecht spreken. Naast dit onaannemelijke in deze „sociale” verzekering is nog zeer veel onkruid te vinden.

De ongevallenverzekering komt nu „geheel” ten laste van de ondernemers, doch bij nadere beschouwing bemerkt men, dat de 1/3 der kosten die de arbeiders in de bestaande ongevallenverzekering moeten bijdragen, langs een anderen weg weer binnengesmokkeld wordt. De eerste 13 weken der uitkeering aan de door ongevallen getroffen zullen nu op de ziekenverzekering worden overgedragen, een bedrag dat niet minder dan 2441659.50 Kronen (f 1220329.25) bedraagt. Men ziet, dat als de bourgeoisie uit eigen beweging „hervormend” wordt, er een luchtje aan zit. Het wetsontwerp biedt heel wat voordeelen, die elders nog te zoeken zijn, o. a. uitbreiding der ziekenverzekering over alle arbeiders; verlenging der ziekenuitkeering van 20—52 weken; verhooging van kraamvrouwen-uitkeering (1 1/2 maal het tegenwoordige bedrag); de uitbreiding der ongevallenverzekering; bepalingen om de afwenteling der ongevallen premie door middel van zet- en tusschenbazen onmogelijk te maken; bij de industrieën met lagen loonstandaard kan de ongevallenpremie ± 50% of 1 1/2 maal verhoogd worden; gelijke renteuitkeering aan jeugdige arbeiders als aan volwassenen; het invoeren van de invaliditeits- en de daaraan vastgekoppelde ouderdomsverzekering. Dit alles wordt echter door het binnenloodsen der „zelfstandigen” en hunne macht in de districtsorganisaties, door de overdracht van de uitkeering der eerste 13 weken der ongevallen- naar de ziekenverzekering grotendeels te niet gedaan; tel daarbij, dat de „agrarisch” vriendschappelijke regeering de bijdragen van de arbeiders met 20% verhoogt, om het eventueel tekort van de ouderdomsverzekering der „zelfstandigen” te dekken.

Dit gansche wetsontwerp ademt dus een tweeslachtigheid, toont ons, hoe in Oostenrijk de klassenstrijd sterk woedt; hoe groot de macht der arbeidersbeweging daar is; geeft aan, wat een sterk bewuste en krachtige arbeidersbeweging vermag af te dwingen, en toont anderzijds met welk soort van middelen de bezittende klasse de kracht onzer beweging tracht lam te slaan.

De Oostenrijksche Sociaal-democratie is een geweldige macht. De éénheid van partij en vakbeweging, van theorie en praktijk toont ons hier, wat zij vermag, laat zien hoe zij de bezittende klasse op een hoop drijft. Laten wij besluiten met twee aanhalingen uit „Der Kampf”, het wetenschappelijk orgaan van de Oostenrijksche partij: „Het is ongetwijfeld van groote beteekenis, een teeken van de grootere machtsstelling der arbeidende klasse, dat de Staatstoelage in Oostenrijk in dit Sociaal Wetsontwerp van 1908 ongeveer 50% hooger inzet, dan zulks in 1889 in Duitschland mogelijk was.” „Wanneer wij de voordeelen van het wetsontwerp recht doen, en niettemin duidelijk erkennen moeten dat het den arbeider in zijn materiële afhankelijkheid de boter op het brood niet gunt, zoo vinden wij slechts bevestigd, dat de tegenwoordige staat geen rekening kan houden met de behoeften der arbeidende klasse.” S. K.

Advertentiën.

W. C. HEMERIK,
SIGAREN-MAGAZIJN,
Haarlemmerstraat 186, LEIDEN.
LEVERT DOOR HET GEHEELE LAND
— ZONDER PRIJSVERHOOGING —

N. V. Amsterdamsche Boekhandel
P. C. Hoofdstraat 125 — Amsterdam.

ONZE AFDEELING „ANTIQUARIAAT”
ZENDT OP AANVRAAG GRATIS EN
FRANCO Catalogus No. 1, over circa 1500
2e HANDS BOEKEN op het gebied der
RECHTS-, STAATS- en SOCIALE WETEN-
SCHAPPEN.

TWEEDE BLAD
VAN
„DE TRIBUNE“
van Zaterdag 13 Februari 1909.

Weder: Klasse-moraal.

I.

Ik zal nu achtervolgens de bestrijding van Harms, Troelstra, de Redactie van „Het Volk“, en Huijsmans beantwoorden.

Ik had als voorbeeld van klassemoraal van arbeiders gegeven het geheime rapport van de commissie van enquête naar de spoorwegtoestanden, aan Oudegeest in handen gespeeld, en dat mijn correspondent, een in spoorwegzaken zeer ervaren man, meende dat gestolen was.

Harms zegt: het was niet gestolen. Toen de minister het besluit nam, op *verzoek der directies*, het advies der commissie, uitgebracht met de bedoeling van publicatie, niet te publiceeren, had iemand het al in handen, „die, wanneer hij vooraf geweten had, dat het niet zou worden uitgegeven, er *waarschijnlijk* (cursiveering van mij, G.) ook geen hand naar had uitgestoken. Deze gaf het weg aan iemand, die *toevallig* (zie boven) met Oudegeest in aanraking komende, hēt hem aanbod, wat natuurlijk gaarne werd aanvaard.“

Het stuk is dus *waarschijnlijk* niet gestolen en *toevallig* in O.'s handen gekomen.

Mijn zegsman kon dat niet weten, hij behoorde niet tot het bestuur. Bovendien schreef het Orgaan van de Ned. Ver. van Sp. en Trw. personeel op 11 Febr. 1905 (ook te vinden in „Het Volk“ van 3 Febr. 1905):

„Dezer dagen gelukte het ons het geheime rapport te *bemachtigen*“: en „Het Volk“ van 14 Februari: „Z. E. de Minister vraagt een onderzoek naar den persoon die dat geheime rapport kan hebben gegeven“.

Dat deed mijn zegsman en anderen (ik ontving meerdere brieven in gelijken geest) denken, dat het stuk op de gebruikelijke wijze, door wegnemen, in handen van O. was gekomen.

Maar goed: het stuk is dus *waarschijnlijk* niet gestolen.

De lezer zal zich misschien herinneren, dat ik in „De Tribune“ van 23 Januari 1909 voor alle zekerheid schreef: dat ik dit voorbeeld zoo noodig door tientallen anderen zou kunnen vervangen.

En als andere voorbeelden van klassemoraal kies ik dan (uit een groot aantal mij van vele zijden toegezonden):

1°. Ditzelfde voorbeeld. Want als het dan „*waarschijnlijk*“ geen stelen was, wat was dan de *publicatie* van een stuk, dat de directies en de minister geheim wilden houden, anders, dan een verbreking van trouw en discipline door de spoorwegmannen ten bate hunner klasse? Zij wisten dat deze „boven hen gestelde machten“ het stuk geheim wilden houden, zij zijn hun *volgens de algemeene moraal* trouw en discipline verschuldigd (zie hierover pag. 67 van mijn brochure), maar voor de arbeiders verbraken zij deze en volgden de klassemoraal.

2°. Op 24 Februari 1903 publiceerde „Het Volk“ de aan de stationchefs gezonden geheime of vertrouwelijke instructies, toe te passen bij een tweede spoorwegstaking. Toen wist iedereen, dat deze niet weggenomen of gepubliceerd mochten worden; dit stuk kan dus niet anders dan door misbruik van vertrouwen zijn gekregen. „Het Volk“, dat voortdurend doet alsof het mijn theorie niet aanvaardt, publiceerde dit stuk onmiddellijk.

3°. Ik ontving beschrijvingen van vele gevallen van klassemoraal in de fabriek. Ik kies er een uit, dat ik heb kunnen controleeren: op een fabriek (namen kan ik om begrijpelijke redenen niet noemen), bestond een afschuwelijk boetestelsel. Een partijgenoot maakte dit, op mondelinge gegevens afgaande, in de courant bekend. Hij werd leugenaar genoemd. Ter wille zijner klasse stal een arbeider van die fabriek toen de schriftelijke bewijzen. Deze werden toen gepubliceerd en de publicatie had voor de arbeiders goede gevolgen.

Het is eigenlijk kinderachtig hiervan te moeten spreken. Iedereen kent die dingen, ieder arbeider die weet wat klassenstrijd is, keurt die klassemoraal goed. Maar het Volk beschouwt het als een argument tegen mij, als een voorbeeld „*waarschijnlijk*“ niet precies met de werkelijkheid klopt! en maakt intusschen van zulke stukken gebruik! Ik kom straks

nog op deze strijdwijze van „Het Volk“ en anderen terug.

De waarheid van het bestaan van klassemoraal en haar theoretische uiteenzetting worden niet in het minst verminderd door de meerdere of mindere waarschijnlijkheid van één voorbeeld.

Troelstra komt in „Het Volk“ van Donderdag 4 Februari 1909 terug op zijn beschuldiging in het nummer van 21 Januari, dat ik door weglaten van het slot van zijn rede in de Kamer een onwaar beeld van wat hij zei, heb gegeven. Hij herhaalt dit, en eischt dat ik het weergeef.

Het is mij om de waarheid te doen. Als men mij verdenkt iets te verzwijgen om valsch te kunnen argumenteeren, dan wil ik gaarne alles geven wat men vraagt. Hier is de plaats.

Nadat de heer Lohman had gezegd, dat volgens mij het hoogste zedelijke gebod niet geldt tegen de andere klasse evenmin als tegenover den vijand, komt in het verslag het volgende voor:

„De heer Troelstra: Het is alsof het Atjeh gold. Uw moraal omtrent de Atjehers wordt daar teruggegeven.“

Verder Troelstra's slot:

„Ik wil echter ter eere van Gorter zeggen, dat men uit de mededeelingen van den geachten afgevaardigde uit Goes allicht een onjuiste opvatting omtrent de bedoelingen van zijn schrijven zou trekken. De afgevaardigde uit Goes is begonnen te zeggen — en daar citeerde hij niet —, dat volgens Gorter het zedelijk gebod niet kan gelden tegenover de klassen, die de onze trachten te vernietigen, enz. Dit staat ook op bladz. 86 van dat geschrift. Maar zoo begint het niet. Er gaat iets aan vooraf. Ik lees daar: „De klassenstrijd vermoordt dus ook een goed deel van het zedelijk gebod“, enz. Ik zou aan die heeren, die er belang in stellen het te weten, aanraden dat eens na te lezen. Dan zullen zij vinden dat Gorter het niet goedkeurt, dat de verhoudingen in de maatschappij zóó zijn, dat de eene klasse zich tegenover de andere stelt dat Gorter daar niet komt met een nieuwe zedelijkheid die hij aanprijst boven de andere; dat integendeel de grondtoon van zijn geheele redeneering, zooals men dat van een man als den dichter van „Mei“, als een der eerste figuren in onze literatuur, een man die ook algemeen respectabel is wegens zijn geestdrift en zijn toewijding, die hij vaak — misschien ook op een wijze die ik niet altijd kan goedkeuren — betoont, niet anders kan verwachten; — dat de grondtoon van zijn redeneering is een diepe klacht en innige smart, dat wij tegenwoordig in deze maatschappij zóó tegenover elkaar worden geplaatst, dat de zedelijkheid, die hij erkent, de hoogste geboden, zooals hij ze noemt, van zelfopoffering, van solidariteit onder de menschen, naar zijn meening in deze maatschappij niet tot hun recht kunnen komen en wij, in plaats van ons als menschen één te gevoelen, door de oeconomische verhoudingen komen tot een strijd, die juist door het socialisme zal vervallen, zoodat daardoor de hoogste geboden der zedelijkheid, door Gorter erkend, tot hun recht zullen komen.“

Ook dien ik hiaraan toe te voegen, dat er, ondanks de eenzijdigheid en overdrijving van de hier voorgelezen citaten, helaas veel waar is in hetgeen hij zegt van den invloed van de klassetegengestellingen op de zedelijkheid. Het kapitalistische stelsel staat in vele gevallen tegenover het altruïsme, tegenover de solidariteit die wij menschen voor elkander voelen; de verhouding, waarin we in deze maatschappij tot elkander worden gebracht, staat de ontwikkeling der hoogste zedelijkheid sterk in den weg. Ik herinner mij een redevoering van den heer Talma in het Socialistisch Leesgezelschap te Amsterdam, waarin hij toef, dat onze verhoudingen tegenwoordig die zijn van koop en verkoop, huur en verhuur. Het bestaan van het mammonisme wordt ook door de rechterzijde diep betreurd en beklagd. De verschrikkelijke zedelijke nadeelen die dit op onze maatschappij uitoeft, worden ook daar erkend.

Onlangs hebben wij hier nog een oorlogsrecht hooren verdedigen dat met alle zedelijkheid spot; dat willen wij niet, maar tegenover de Atjehsche gruwelen beriep men zich op een pacificatie-oodzakelijkheid, die wij hevig hebben bestreden. Maar waar wij tegen dergelijke opvattingen ingaan bij de kapitalisten, leggen wij ons zelf ook niet willoos neer bij de demoraliseerende tendenzen van het kapitalisme in onze eigen klasse.

De oeconomische verhoudingen in de maatschappij staan de zedelijke verhoudingen in den weg. Dit is in hoofdzaak het betoog van Gorter.“

Troelstra had in zijn rede gezegd (zie mijn brochure over klassemoraal pag. 11 tot 17):

- 1e. dat ik behoor tot een kleine minderheid der partij (pag. 12 en 13);
- 2e. dat mijn moraal-theorie „ons allen“ (dus ook den socialisten) tegen de borst stuitte (pag. 13);
- 3e. dat mijn theorie een caricatuur van het Marxisme was (pag. 13);
- 4e. dat Marx blijkens de statuten der Internationale het niet met mij eens was (pag. 14);
- 5e. dat ik mijn conclusies niet met de werkelijkheid vergelijk (pag. 15);
- 6e. dat de werkelijkheid anders leert dan mijn theorie, want als een kind van een fabrikant in het water valt, redt een arbeider het. etc. (pag. 15);
- 7e. dat ik eenzijdig de klasse met de horde gelijkstel en uit die eenzijdige gelijkstelling met de horde, eenzijdig de moraal uit de klasse doe ontstaan (pag. 16);
- 8e. dat naast de klassen ook de menschheid staat die ons aaneen bindt (pag. 16);
- 9e. dat wij, als cultuurmenschen, onzen strijd

matigen, met: wat gij niet wilt, dat u geschiedt, etc.

Dit alles voerde Tr. tegen mij aan en daarop heb ik in mijn brochure antwoord gegeven.

En nu vraag ik u, lezer, gij hebt nu Tr.'s verdere rede vóór u, wat verandert deze aan zijn aanval? In de eerste alinea van dat weggelaten gedeelte zegt Tr.: „Gorter vindt het betreuenswaardig dat de moraal zoo moet zijn.“ Doet dat iets af of toe op zijn aanval op mij? Immers neen.

In het tweede deel zegt hij: „er is toch wel, helaas, veel waar in wat G. zegt: het kapit. stelsel staat toch wél tegenover het altruïsme, Talma heeft het ook wel eens gezegd en er is nog pas op waarlijk vreeselijke wijze in de Kamer over den oorlog gesproken, de ekon. verhoudingen staan toch wel de werkelijkheid in den weg.“

Zie zelf, waarde lezer, zijn dit alles niet zeer vage zinnen zonder eenig houvast? Doen zij in iets de 9 zeer preciese punten van aanval veranderen? Neen. Daarom kon ik ze dan ook weglaten zonder Tr. in iets te kort te doen. ¹⁾ Ik zou hem precies zoo beantwoord hebben, ook al had ik deze vage uitlatingen opgenomen. Zij veranderen mijn antwoord in niets.

Troelstra gelijkt in dit weggelaten gedeelte op een strijder, die na eerst zijn tegenstander een negental slagen te hebben gegeven, ten slotte zegt: re. hij is toch een goed man; ze. hij had toch eigenlijk in menig punt gelijk. Maar waarin, dat zegt hij niet, en hij neemt van zijn slagen niets terug. Dan kan men het den ander niet kwalijk nemen, als hij alleen op de slagen antwoordt en op de niets zeggende toegift niet let.

Ik herhaal dus wat ik in de Tribune schreef: Troelstra is in de laatste jaren gewoon geworden meer en meer naar twee kanten te redeneeren, gedeeltelijk naar de burgerlijke, gedeeltelijk naar de sociaaldemokratische. Wanneer men hem dan op de ééne zijde aanvalt, dan wijst hij op de andere, die hij ook gezegd heeft. Om nieuw misverstand te voorkomen, voeg ik hier onmiddellijk bij, dat ik niet geloof dat hij dit opzettelijk doet.

Maar zoo deed hij ook hier. Hij valt mij eerst, zeer precies, op ééne wijze en met argumenten aan, waarvan ik er vele voor burgerlijk houd. Dan spreekt hij weder meer socialistisch in zijn tweede gedeelte. Maar dit laatste doet hij zóó vaag, dat men er niets bepaalds uit opmaken kan. Door dit tweede deel weg te laten werd dus in dit geval de rede niet onwaar voorgesteld.

Troelstra zegt in het nummer van 4 Februari 11. verder dat als ik of een ander partijgenoot een wijsgeerige beschouwing geef, hij haar niet behoeft aan te nemen en nog veel minder in de Kamer te verdedigen, indien niet de partij deze theorie heeft aangenomen.

Daar ben ik het mee eens. Maar Troelstra had mijn theorie niet alleen niet aangenomen, maar haar in de Kamer aangevallen. En dan eisch ik het recht, evenals hij het heeft om mij te verloochenen, mij te verdedigen, en, als ik meen dat hij in dit opzicht nog burgerlijk denkt, dit tot volledige verduidelijking van het onderscheid tusschen burgerlijk, en, wat ik meen dat sociaal-democratisch is, te zeggen en te bewijzen.

Ik kom nu tot het punt, dat, niet door mijn toedoen, doch door de strijdwijze mijner tegenstanders vooral van het „Volk“, geworden is het belangrijkste punt in dit debat: de Statuten der Internationale, en de vraag of de zinnen over moraal, waarheid en recht daarin van Marx zijn.

De lezer weet, dat Troelstra dien zin uit de Statuten in de Kamer als bewijs aanhaalde, van Marx zelf afkomstig, dat mijn klassemoraal-theorie valsch was.

Het Volk, Schaper, de Blijde Wereld e.a. jubelden daarover. Marx zelf, verbeeldt je, Marx zelf! Verder bewijs was niet noodig. Zakelijk onderzoek of ik misschien, ondanks Marx, toch gelijk had, werd niet gehouden. Hij had het gezegd.

Ik antwoordde, dat het er voor mij niet in de eerste plaats op aankwam, of Marx die woorden gezegd had, dat voor mij vóór de vraag van belang was, of Marx *gelijk* had met zijn bewering, dat in den klassenstrijd waarheid, moraal en recht tegenover alle menschen in acht genomen moeten worden! De werkelijkheid was mij meer dan Marx, dáárom

¹⁾ Wanneer ik gewild had, had ik uit den zin, dien ik in het tweede gedeelte van Tr.'s rede cursiveerde, in het verband, waarin het staat, kunnen lezen, dat hij de klassemoraal voor demoraliseerend hield. Maar ook dit liet ik na, omdat het mij te vaag gezegd was en ik mij dus in de beteekenis van dien zin vergissen kon.

schreef ik: als Marx die woorden heeft gezegd, heeft hij geslapen. Want de werkelijkheid toonde mij, dat in den klassenstrijd het recht etc. niet tegenover allen kan in acht genomen worden.

Ik antwoordde verder, dat in het nieuwste boek dat door een partijgenoot, Jaekch, geschreven was over de Internationale, pertinent stond, dat die zin niet van Marx was, maar door de Proudhonisten was ingevoegd. Die partijgenoot had toegang gehad tot oude papieren van de Internationale, van den voorzitter van het congres te Genève, waar de statuten zijn behandeld, afkomstig, papieren, die vóór hem nooit onderzocht waren.

Het was voor mij geen hoofdzaak, of Marx dit gezegd had. Mijn betoog stond vast, ik had het in mijn brochure bewezen en nu tegen Lohman en Troelstra nog met feiten in mijn tweede brochure vermeerderd. Maar de partijgenooten, Troelstra, Schaper, de Volk-Redactie, etc., zij maakten de vraag, of Marx het met mij eens was of niet, tot de hoofdzaak, na Troelstra's aanval. Het Volk ging met geen woord op mijn betoog of op de werkelijkheid in, — besprak alleen of Marx het met mij eens was of niet!

Toen men daar eenmaal de hoofdzaak van maakte, was ik wel gedwongen daar ook op te antwoorden.

En zoo schreef ik dus en herhaalde in het debat, dat ik aannam wat Jaekch zeide, dat deze woorden niet van Marx waren. Zoo vast was mijn vertrouwen op hem, dat ik de autoriteit van vroegere schrijvers, die 'niet over zijn bronnen beschikten, niet meer achtte. Ja, het sprak voor mij van zelf, dat die anders moesten oordeelen dan hij.

Het leek mij onmogelijk, dat Jaekch dit zoo kras zou beweren zonder bewijs te hebben.

Maar het Volk wilde daar niet van hooren. Quack, Wurm, Mehring, Sombart, allen die schreven zonder de bronnen van Jaekch, zij werden eens en nog eens aangehaald, ook Bebel en het Erfurter Congres, die de woorden uit de Statuten tot de hunne maakten. Dat de Proudhonisten in Genève grooten invloed hadden, beduidde niets. Dat om andere redenen, n.l. omdat zij niet waar zijn, de woorden niet van Marx kunnen zijn, dat werd natuurlijk niet besproken.

Ik kon dus niets anders doen dan nogmaals antwoorden, dat naar mijn meening de autoriteit van Jaekch in dit geval besliste (zie de Tribune van 23 Januari l.l.)

En hierbij zou het debat zeker gelieven zijn, als niet partijgenoot Huysmans, de secretaris van het internationaal bureau, in „het Volk” van 29 Jan. l.l. een stuk geschreven had, waarin hij mededeelt, dat in de bibliotheek van dat bureau stukken berusten, „oorspronkelijke dokumenten, die bewijzen, dat de woorden Waarheid, Rechtvaardigheid en Zedeleer voorkomen in de Voorloopige Statuten, ontworpen in Londen,” en dat de zin, waarin deze woorden voorkomen, door de Parijzer afdeling der Proudhonisten in 1864 en door de Commissie in Genève in 1866 onveranderd overgenomen werd.

Dit was een beter bewijs dan Troelstra of het Volk gaf, een bewijs misschien zóó sterk, dat het, als Huysmans zich niet vergiste, mij zou kunnen dwingen alle andere te laten varen en mijn betoog op dit punt te laten vallen. Ik besloot daarom zelf eens te Brussel te gaan zien, en tegelijk in Berlijn te vragen of men daar misschien gegevens bezat, die het door Huysmans gezegde versterkten of verzwakten.

Beide pogingen hadden een gewenscht resultaat. Het resultaat van mijn onderzoek was n.l. het volgende:

De dokumenten van het Internationaal bureau, die Huysmans mij onmiddellijk met de grootste vriendelijkheid ter beschikking stelde en met mij besprak, bestonden voornamelijk uit 1° een Parijische druk van de voorloopige statuten, uitgegeven in het begin van het jaar 1865, en 2° een exemplaar van het Manifest en der voorloopige statuten, in 1866, vóór het Congres te Genève, in Brussel gedrukt. In beide komt de zin voor.

Het bleek dus volkomen juist te zijn, dat de woorden Waarheid, Moraal en Rechtvaardigheid jegens alle menschen, voorkomen in de Fransche edities van de voorloopige statuten. Maar het bleek mij niet, dat zij ook voorkwamen in de Voorloopige Statuten zelf, te Londen ontworpen.

Dit laatste bleek een slotsom te zijn wel door vriend Huysmans getrokken (en ik moet zeggen: zij lag voor hem voor de hand ze te trekken) maar het was toch niet de slotsom waartoe ik komen kon. Integendeel, ik werd er door versterkt

in mijn geloof, dat de woorden niet door Marx waren geschreven.

Immers, even voordat ik naar Brussel vertrok, had ik reeds (van Kautsky) bericht ontvangen, dat de beroemde woorden niet voorkomen in den Duitschen druk der voorloopige statuten, zooals die zijn weergegeven in het officieel orgaan der Duitsche afdeling der Internationale, den „Vorboten” van April en Mei 1866, Redakteur Joh. Ph. Becker. (Dus ook vóór het Congres, dat in September plaats had, gedrukt).

Er was dus verschil tusschen den Duitschen tekst en den Franschen. De Duitsche had dien zin niet, de Fransche wel.

Daar er nu voor de Duitschers geen reden bestond een zin van Marx weg te laten, als hij hun uit Londen gezonden werd, maar voor de Franschen zeer veel reden om dit in te voegen (immers de moraal, de waarheid etc. waren de lievelingsfrasen der Fransche proudhonistische socialisten) werd door de vergelijking der twee teksten mijn argwaan, dat de zin van de Proudhonisten komt, al grooter.

Kautsky had mij ook reeds geschreven: „als de zin in een Fransche editie der voorloopige statuten staat, dan werd hij er door de Franschen ingesmokkeld.”

En in de Voorrede tot de Duitsche uitgaaf van mijn brochure over het Historische Materialisme, die ik in handschrift voor mij heb, zegt hij uitdrukkelijk: „Marx heeft dezen zin der statuten in het geheel niet geschreven”, en hij laat daarop een nieuw onderzoek van den inhoud der statuten volgen, dat dit bewijst.

Door dit alles werd mijn gedachte versterkt, dat de zin door de Fransche Proudhonisten was ingevoegd, en ik besloot nog iets precieser te onderzoeken. Mijn onderzoek maakte de waarschijnlijkheid steeds grooter:

Het Parijische ontwerp van 1865 is n.l. gewijzigd, het is geen juiste vertaling. In de eerste alinea, om slechts twee der veranderingen te noemen, ontbreekt het slot: de vernietiging der klasseheerschappij. In de derde, waar de politieke actie genoemd wordt „ondergeschikt aan het groote doel, de economische bevrijding”, ontbreekt de uitdrukking: ondergeschikt als middel. (In de Brusselsche uitgaaf staan deze woorden wel.)

Het is duidelijk wie hier aan het werk zijn geweest. Paul Louis noemt in zijn werk over het Fransche socialisme de Proudhonisten afkeerig van iedere politieke actie; de vernietiging der klasse-overheersching was voor hen dan ook een uitdrukking, die zij niet gaarne zagen, voor hen die „van wederzijdsche overeenkomsten, vrijelijk besproken en vrijelijk aangegaan” de sociale hervorming verwachtten. De vertalers der statuten schrapten eenvoudig die woorden er uit, omdat ze hun niet bevielen.

Maar waren de vertalers van dit stuk dan wel Proudhonisten, zal men vragen? Zonder twijfel.

Het adres waar men zich als lid der Internationale kan opgeven, staat onder het stuk gedrukt. Het was bij Fribourg te Parijs. Fribourg is een bekend Proudhonist. Hij heeft de geschiedenis der Internationale geschreven. En in dat boekje, die geschiedenis van hem, vinden wij op pag. 12, dat hij in het eind van 1864 de voorloopige statuten uit Londen ontving, dat hij ze aan een „vertrouwd vriend” ter vertaling gaf, en dat ze op 8 Januari 1865 werden uitgegeven.

Meer nog: hij geeft op pag. 14 en 15 de vertaling der statuten. Dit is dezelfde vertaling, die in het stuk van Huysmans staat, woordelijk dezelfde met dezelfde weglatingen en veranderingen.¹⁾

Het stuk van het Internationaal bureau is dus door Proudhonisten uitgegeven.

En zij, die in staat waren dingen weg te laten, omdat zij niet Proudhonistisch waren, waren zonder twijfel ook in staat dingen toe te voegen naar hun eigen Proudhonistischen smaak.

Wanneer men nu bedenkt, dat de frase over de moraal in de Duitsche vertaling ontbreekt, dat de Parijische ze heeft en dat die Parijische door Proudhonisten vertaald en gewijzigd is, dan wordt het zeer waarschijnlijk dat de frase door de Proudhonisten is toegevoegd.

En als men dan nog ziet, dat Jaekch, na kennis te hebben genomen van de papieren van den voorzitter van het congres te Genève, zegt: de commissie heeft deze woorden ingevoegd, dan is het haast zeker dat de loop der zaken aldus is geweest, dat de Parijzenaars begonnen met ze in hun vertaling in te werken, dat zij vandaar uit in de

¹⁾ Hoe ver die „vertalers” durfden gaan, blijkt hieruit, dat het boekje van '71 is, en dus 5 jaar nadat de statuten waren vastgesteld, toch nog den ouden Proudhonistischen tekst bevat.

Fransche vertalingen, en misschien ook in andere zich verbreidde, dat de Franschen met haar op het congres te Genève kwamen, en dat ze toen door de commissie ter wille van de Proudhonisten, die op het congres zéér grooten invloed hadden, is aangenomen.

Het is een gelukkig toeval geweest, dat ik tegelijkertijd door Huysmans, die de Duitsche uitgaaf, en door Kautsky die deze Fransche niet kende, van beide op de hoogte kwam. De vergelijking van deze beide en het onderzoek der Fransche hebben mij bewezen, dat ik terecht Jaekch mijn vertrouwen had geschonken, en dat behalve zijn boek, nog andere gegevens bewijzen dat de frase van de moraal niet van Marx is, gelijk zij dat voor hem, die Marx kent, ook niet wezen kon.

Ik zal binnenkort dit zelfde onderwerp nog eens in de „Nieuwe Tijd” behandelen.

Er zijn n.l. nog andere bewijzen, die hier wegens plaatsgebrek niet konden worden opgenomen, en op wat ik hier zeide, behoort nog iets uitvoeriger te worden ingegaan.²⁾

II

De lezer ziet dus dat ik niet alleen stond met mijn meening: Niet alleen Jaekch maar ook Kautsky meent hetzelfde. En de lezer ziet tevens, dat er ailerhande goede gronden voor onze meening bestaan.

Het Volk sprak van opzettelijke vervalsching, van ongelooflijke lichtvaardigheid. Troelstra van slordigheid, bekrompenheid, philosophische liefhebberij, absurditeit, brutale oppervlakkigheid, belachelijkheid etc. De burgerlijke en de partijpers komen tegen mij even heftig op. En telkens wordt door de laatste de Utrechtsche resolutie tegen mij opgeroepen!

En Troelstra en het Volk zweren eerst bij Marx, dan bij het stuk van Huysmans dat zij niet gezien hebben. Het Volk schrijft van een les die mij nu gegeven is, Troelstra dat nu alle twijfel omtrent het auteurschap dezer regels in de statuten is buitengesloten en dat ik nu tegenover Marx en Kautsky sta.

Men ziet nu hoeveel die bestrijding waard is.

En toch is dit niet het ergste wat van hun bestrijding te zeggen valt. Het ergste is dit, ik kom op mijn onderwerp terug:

Ik had over de moraal gesproken. Ik had de werkelijkheid laten zien, zooals zij is, de zeden der klassen. Uitvoerig had ik ze in mijn beide brochures besproken en met feiten toegelicht.

En wat heeft men geantwoord? Behalve eenig misverstand van Troelstra in de Kamer — alleen: Marx is het niet met u eens.

Daarop werd gehamerd, er werd niet bewezen door mijn Hollandsche partijgenooten, dat Marx wel geschreven had die woorden, maar er werd eenvoudig gezegd: hij heeft ze geschreven en dus hebt ge ongelijk.

Maar als Marx ze geschreven heeft, dan doet dit aan mijn betoog niets, had ik geschreven en bewezen. Het doet er niet toe, antwoordt men mij: Marx heeft ze gezegd, heeft ze gezegd! Dat was en bleef het eenige argument. En daarbij werd er op mij geschimpt en werd ik verdacht gemaakt. Geen zakelijk debat, maar om de zaak heen. En daarbij flink de Utrechtsche resolutie tegen mij gebruikt!

Dat is de methode, die in onze partij nu sinds jaren de gebruikelijke is geworden. In de praktische politiek heet het, als wij kritiseeren: houdt uw mond, gij gebruikt ongeoorloofde woorden, en men gaat op onze argumenten niet in. En zoo is het nu ook gegaan bij dit wijsgeerig, wetenschappelijk onderwerp!

De geheele behandeling van deze zaak door „Het Volk”, het doodzwoegen van de eigenlijke argumenten, het ingaan op een bijzaak — waarin ik dan ten slotte nog blijf de groote waarschijnlijkheid, ja ik durf zeggen de waarheid op mijn zijde te hebben, — en dan ten slotte het gebruik van de Utrechtsche resolutie om mij af te maken — het is een type van de wijze waarop men ons de propaganda voor onze meeningen heeft belet en nog steeds belet. Het is een type van de revisionistische manier van bestrijden.

Ik zou n.eigenlijk nog tegen het stuk van Bleeker in de „Tribune” van 3 Febr. moeten debatteeren. Maar ik heb eigenlijk de overtuiging, dat het, na al wat ik reeds gezegd heb, niet meer noodig is. Dat

²⁾ Ik zal daar ook behandelen de plaats uit het Manifest van Marx waar ook van Gerechtigheid en Moraal sprake is. Huysmans zegt er zelf al van, dat zij een enigszins ander karakter heeft dan de plaats der statuten. Het is wel de moeite waard ook die plaats eens te onderzoeken.

de Nederlandsche arbeiders nog niet rijp zijn voor de verkondiging der waarheid omtrent de klasse-moraal, beweert B., maar bewijst het niet. Ik geloof dat de „Twentsche boer” misschien niet, maar dat de arbeiders er wel voor rijp zijn. En met geen enkele brochure van mijn hand heb ik zoo van alle kanten instemming gekregen als met deze.

Trouwens Bleeker vernietigt zijn eigen betoog. Als het waar was dat Troelstra, zooals B. zegt, terwijl hij mij in de Kamer bestrijdt, „in een ander hoekje van zijn denken mij gelijk geeft”, dan zag het er zeer slecht voor Tr. en de partij uit. Dan zou haar propaganda niet slagen. Maar gelukkig is de zaak zoo niet. Wij hebben allen, de een hier, de ander daar, nog stukken van burgerlijke beschouwing over, die spelen ons parten en komen dikwijls te midden van onze socialistische gedachten terug. Wij moeten beproeven door soms scherp, maar altijd zakelijk debat, die gedachten uit ons zelf weg te nemen.

En ook hier vernietigt B. zijn argumenten. Het is niet waar, dat een arbeider, als hij tot een patroon liegend zegt: „neen, er komt geen staking,” dat hij dan eigenlijk zegt: „ik wil mijn vrienden niet verraden.” Dat is een manier om moraal uit te leggen, die ik hoop dat nooit bij arbeiders gelukken zal. Neen, de arbeider liegt hier tegen den patroon, omdat dit tot heil van zijn klasse is. In de kapitalistische maatschappij is de dood van den een het brood van den ander, en dus kan men niet tegen allen tegelijk goed, eerlijk, trouw enz. zijn. Door dat te erkennen en aan de arbeiders uit te leggen, hoe dat eigenlijk komt, dat er een dubbele moraal in de wereld is, daardoor maken we hen sterker dan door hun te vertellen dat zij eigenlijk iets anders zeggen dan wat zij zeggen. — De theorie van Bleeker, dat is de prediking van het liegen, van het meest slechte liegen. — Dat B. zegt: wij weten de waarheid wel, maar moeten haar den arbeiders niet zeggen, den arbeiders, die voor ons de nieuwe maatschappij brengen moeten, dat bewijst waartoe het revisionisme komen kan.

De bestrijding van Bleeker, die de waarheid vreest, en de taktiek van Het Volk, dat mij doodzwijgt op mijne eigenlijke argumenten, en Troelstra, die de Utrechtsche resolutie tegen mij gebruikt omdat ik de waarheid spreek — het is het type van de vervolging die men tegen ons is begonnen. Het is, in 't klein, de vervolging der Tribune.

Door aan de arbeiders het wezen der moraal uit te leggen, ontrukken wij aan de bourgeoisie een onderdrukkingsmiddel van het proletariaat: de domheid. Het is vooral ook door de valsche huichelachtige voorstellingen omtrent „goed en kwaad” — het goede dat van God, uit den hemel, van buiten de wereld komt, het kwaad dat wij dan van het vleesch, van de aarde, van onze zonden hebben — het is vooral door deze begrippen ook, dat de arbeider zich onderwerpt en meent, dat het slechte in de wereld niet uit de maatschappij maar uit de menschelijke natuur voortkomt, en dus altijd moet en zal blijven.

Leeren wij hem dat de maatschappij ons „kwaad” doet zijn, dat wij in deze maatschappij dikwijls elkaar kwaad moeten doen, omdat zij een klasse-maatschappij is — leeren wij hem dat er een maatschappij mogelijk is waarin de menschen „goed” jegens elkaar kunnen zijn, alle menschen — dan zal hij een strijder worden, zooals wij ze het meest nodig hebben, vurig, overtuigd, bewust.

Ook vroegere revolutionaire klassen zijn met hun volle waarheid aan het licht getreden, zij hebben niets in de schaduw gezet

Als men de socialistische maatschappij, als men het socialisme begrijpen wil, dan moet men „goed en kwaad” begrijpen. De leer, dat in Holland de arbeider daarvoor niet rijp zou zijn, beteekent dat de Hollandsche arbeider voor het socialisme nog niet rijp is.

En dat is gelukkig niet meer zoo.

H. G.

De strijd in de partij wekt vele leden tot denken en onderzoeken op. De beklagenswaardigen, die zich zonder onderzoek, alleen uit liefde vóór of haat tegen een persoon, voor de kar van een der strijders spannen, wekken niets dan medelijden. Maar naast hen zijn er velen, die vroeger slechts hebben GELOOFD, voor waar AANGENOMEN, wat de partij (of liever eenige denkende hoofden en de partij) zeiden, waar te zijn, doch die NU denken in plaats van te gelooven.

(De Nieuwe Tijd van 29 Juli 1893.)

P. J. TROELSTRA.

Aan onze mannen en vrouwen.

Naar voren nu, mannen en vrouwen, die niet hebt gewefeld toen de verlokkingen van het dadelijk succes in de lucht zaten; naar voren, gij overtuigden, die wist wat het kapitalisme is en hoe de burgerlijke klassen moeten handelen; — naar voren gij, revolutionnaire naturen die niet wist, maar voeldet dat er aan den geest en het optreden der partij iets ontbrak — allen naar voren en gewerkt om de partij te maken, wat ze moet wezen; de klasse organisatie van het proletariaat; — heen te brengen waar zij moet staan: aan de spits van de arbeidsdrommen, die optrekken tegen de burgerlijke orde.

H. R. H.
(Zie Tribune van 28 Mrt. '08 in Kentering.)

Toen de „Tribune” werd opgericht, waren de oprichters er allen van overtuigd dat zij zeker in ons land vele strijdende mannen en vrouwen naar voren zou brengen. Maar dat het succes zóó zou zijn als thans is gebleken na goed een jaar bestaan van ons blad, dat had zeker ook Henr. Roland Holst niet gedacht toen zij bovenstaande woorden in haar artikel Kentering schreef. En hoe staan wij er thans voor?

Ze zijn gekomen de mannen en vrouwen en wat meer zegt — want met het komen alleen zou nog niet veel bereikt zijn — zij hebben door „De Tribune” ook geleerd de dingen te zien zooals strijdende klassegenooten ze moeten zien n.l. in de hitte van den strijd zelve, zóó dat het gevoel van 't tekort aan geest en optreden onzer partij is geworden een weten wat het missen beteekent voor den werkelijken strijd van het proletariaat tegen 't kapitalisme en voor 't socialisme.

Strijdende mannen en vrouwen — heeft ons de geschiedenis geleerd — zijn er telkens bij massa's door de werkelijkheid naar voren gedreven. Wij behoeven slechts te wijzen op den strijd der sectarische groepen voordat de internationale sociaal-democratie naast het gevoel der werkelijkheid ook de wetenschap der werkelijkheid bracht onder de massa van het proletariaat, waardoor deze niet hopeloos in zijn verzet, maar krachtig en rustig met mooi revolutionair temperament en ontdaan van de fraseologie en het mystieke burgerlijk sectarisch begeeren werd.

Datzelfde nu wat Marx heeft gebracht onder de mannen en vrouwen uit 't proletariaat in zijn tijd, datzelfde moest ook in ons land vroeger of later en in een andere verhouding maar in wezen toch hetzelfde, tot uiting komen. Er bestaat hier de sociaal-democratische partij, maar met Henr. Roland Holst voelden wij „dat er aan den geest en het optreden der partij iets ontbrak” en zonder de klare wetenschap van hetgeen er in onze partij ontbreekt kan de oppositie tegen dat verkeerde nooit die kracht hebben die absoluut nodig is, wil de oppositie niet verlopen in het vormen van onbeduidende theoretiseerende, zich opwindende kringetjes van partijgenooten waaraan Troelstra nu ten onrechte — de werkelijkheid is nu heel anders dan voor eenige jaren — de naam van sectarisme geeft. Ja de oppositie van ons, jongere Marxisten, omdat wij voelden „dat aan den geest en het optreden der partij iets ontbrak” zal zeker vóór het bestaan der „Tribune” in den vorm veel overeenkomst hebben gehad met de doodlopende neigingen van het vroegere sectarisme. Maar juist door het bestaan van „De Tribune” zijn de kiemen van een dergelijke ontaarding binnen onze partij zoo niet geheel dan toch voor de werkelijkheid voldoende vernietigd, en dat juist is het wat de revisionistische meerderheid met Troelstra voelt en ook weet en vreest: het is de macht die „De Tribune” zich veroverd heeft door de voorkoming van ontaarding der kritiek en opheffing van 't vruchteloze door de overbrenging er van op 't praktische terrein onder de mannen en vrouwen die zich ten strijde hebben geschaard. Het is deze kracht die thans als macht voor de heerschers in de partij een gevaar begint te worden, en die zij daarom wil vernietigen met de vaste overtuiging dat, als het meerendeel der strijdaardige mannen en vrouwen die in „De Tribune” hunne krachten geconcentreerd hebben met de Tribune verdwenen zijn, dat dan weder spoedig diezelfde wanklanken in de oppositie, datzelfde verdeelde en gebrekkige optreden over 't heele land weer aan de revisionisten gemakkelijk spel zal geven. Dan zullen zij met hunne beschikking over de talrijke middelen waarover nu eenmaal een meerderheid beschikken kan, overal weer het krachtig naar voren dringen van onze strijders beletten, deze strijders moedeloos en hopeloos neerdrukken, om zoo de ontaarding in heftige, prikkelende oppositie met hare verkeerde invloed op de arbeiders volkomen onschadelijk of onbetekend te maken. Ja, en zij willen daarbij de hulp hebben van een „marxisme” dat de voor het revisionisme al te gevaarlijke naturen tot onmacht moet doemen. Welnu, men weet het thans hoe men de anderen het best aan een vruchteloze, althans aan een voor de werkelijkheid onbetekenende bezigheid kan zetten, aan de redactie nl. van een weekblad dat als bijblad van „Het Volk” zal verschijnen. De redactie zal worden gevormd door F. M. Wibaut en Henr. Roland Holst waardoor de mannen en vrouwen die ook op hare roepstem naar voren zijn getreden weer van de dwalingen hunns weegs op de zuiver theoretische weg kunnen worden gevoerd.

***

De partijgenooten welke tot de aanhangers van „De Tribune” behooren hebben al reeds op het Congres te Haarlem kunnen zien dat het heele spel der revisionistische meerderheid, opgezet door de leiders om de toentertijd nog levende Nieuwe Tijdgroep tragische gevolgen heeft gehad.

Het was op dat congres noodig dat naar aanleiding van de voorgevallen feiten en de symptomen van toenadering tot de burgerlijke partijen in onze partij de kritiek daartegen werd gehoord. Partijgenoot Gorter heeft den strijd aangeboden maar werd juist door de kracht der waarheid welke hij daar verkondigde, n.l. het historisch materialistisch begrijpen dier gebeurtenissen, vernietigd.

Immers, zooals v. Schie het heeft gezegd in het vorig nummer van „De Tribune” leert ons de Marxistische wetenschap „dat de uitslag van elken strijd afhangt van de macht, die de partijen vertegenwoordigen.” En welke macht vertegenwoordigde Gorter op het Haarlemsche congres? Geen enkele. Hij was daar slechts de vertegenwoordiger van enkele zeer theoretisch geschoolde partijgenooten, maar dat juist maakte dat hij en zij met hem volkomen machteloos stonden tegenover de machtsontwikkeling van revisionistische zijde die zoo sterk was dat dat de engere geestverwanten van partijgenoot Gorter zich niet aan dezen invloed der machtsontwikkeling konden onttrekken en dus deze strijder weldra vrijwel alleen bleef staan.

Nog eens, de aanval van Gorter op dat congres was noodzakelijk, maar het resultaat is door de dialectiek der ontwikkeling, die zich in dezen strijd zoo prachtig heeft gedemonstreerd, geheel anders dan op dat oogenblik de schijn ook maar deed vermoeden. De strijd te Haarlem afgespeeld was een bewijsstuk van de hist. mat. stelling, dat niet de kracht de waarheid alleen het is, die het resultaat van een kritiek ten gevolge heeft. De uitslag van dezen strijd hing af van de macht die men daarbij kon ontwikkelen. En die macht noodig om iets in de partij te bereiken bezat de Nieuwe Tijd noch Gorter, en nu is juist het merkwaardige of juist het noodzakelijk gevolg, dat zich uit dat negatieve ontwikkelde, dat geweest dat van toen af de behoefte aan een dergelijke machtsontwikkeling over het geheele land bij de strijdende mannen en vrouwen die ondanks de nederlaag van De Nieuwe Tijd zich toch staande moesten houden binnen onze partij met de kritiek op „de geest en 't optreden der partij”, dat van toen af juist de behoefte aan een blad ontstond. Zoo was toch de strijd van partijgenoot Gorter, die hare uitwerking niet missen kon omdat hij noodzakelijk en waar was, met de zege bekrond, alleen echter met dit onderscheid dat de werkelijke machtsverhouding aan de zege van dien strijd de ware positieve vorm gaf.

De kracht der waarheid door Gorter op het Haarlemsche Congres verkondigd, scheen blijkbaar als een klank in de lucht verloren te zijn gaan. En aan dien schijn van toen is ook de geheele Nieuwe Tijdgroep ondergegaan. De grond waarop zij meenden te staan was er niet, want deze moest nog komen en kon ook alleen komen door krachten in de partij.

Zoo was er schijnbaar niets bereikt, maar in werkelijkheid was juist datgene bereikt wat eerst moest gebeuren op straffe van totale vernietiging der kritiek de behoefte n.l. van een weekblad te bezitten waarin alle mannen en vrouwen zouden kunnen treden die voelden „dat aan den geest en het optreden der partij iets ontbrak.”

„De Tribune” is het werkelijke resultaat van de Marxistische propaganda binnen onze partij, dat zijn hoogsten en reinsten theoretischen vorm vond op 't congres te Haarlem, waar het ook daarom praktisch tot geen resultaat kon leiden. Daarom is 't zoo dwaas en in strijd met de dialectische ontwikkeling der dingen om te meenen, dat „De Tribune” voort zou zijn gekomen uit *abnormale* verhoudingen. Neen, „De Tribune” is juist het *absolute, positieve* resultaat van een optreden der Nieuwe Tijd-groep, dat wij nu abnormaal theoretisch kunnen noemen, omdat de aanvallen dezer groep in waarheid en krachtiging ver boven de door hun ontwikkelde macht uitgingen en door de werkelijkheid moesten worden genormaliseerd, d. w. z. in de juiste verhouding tot de werkelijkheid moesten worden teruggebracht en dat heeft zich in de oprichting van „De Tribune” voltrokken. „De Tribune” is het kind van werkelijke krachten die op elkaar hebben ingewerkt, is het resultaat van de krachten die binnen onze partij zich hadden ontwikkeld, terwijl de Nieuwe Tijd-groep juist die kracht miste, waardoor hare waarheid in de werkelijkheid tot vruchteloosheid werd gedomd.

Al is partijgenoot Gorter op het Haarlemsche Congres in zijn optreden dus schijnbaar teruggeslagen, al is de heele Nieuwe Tijd-groep voor den tijd dien zij zelve verkiest lamgeslagen (zij kan weer leven krijgen door naast en met ons te strijden) dat alles wordt te niet gedaan doordat iets daaruit is geboren, n.l. het naar voren treden van die mannen en vrouwen welke eerst gevoelden, en dat door „De Tribune” hebben geleerd, wat er aan den geest en het optreden onzer partij ontbreekt.

Mannen en vrouwen die met ons hebt gestreden, wij staan en moeten ook na dit congres blijven staan in de werkelijkheid. Wij kunnen eenmaal in den strijd zijnde, eenmaal een positie in onze partij hebbende aanvaard, niet op een goeden dag zeggen: nu doen we het eens op een andere manier, nu hebben we geen „Tribune”

meer nodig, nu staken we onze propaganda omdat wij anders voor de revisionisten gevaarlijk zouden worden.

Zooiets kunnen alleen partijgenooten droomen voor wien de strijd voor het socialisme zich in andere dan absoluut kapitalistische vormen afspeelt. Wij staan echter met onze oppositie in de positie van den loonslaaf in het kapitalisme. Voor ons geen andere mogelijkheden of wenschelijkheden. Deze verslappen den strijdlust, leiden onze aandacht af, brengen onze vastberadenheid aan 't wankelen. Voor ons de harde noodzakelijkheden van het naakte, brute kapitalisme, waaraan niet te ontkomen is en die ondanks zijn hardheid dat strengere, mooiere gevoel van den strijd geeft dat anderen absoluut missen. Neen, niet omdat de verhoudingen abnormaal waren, is de „De Tribune” opgericht, maar omdat de aanvallen der Nieuwe Tijd-groep buiten de verhoudingen der werkelijkheid uitgingen, moest „De Tribune” het normale resultaat zijn van dit alles. De bevrijding der arbeidersklasse is het werk der arbeidersklasse zelf, is onze wetenschap, maar ook: *de verovering van de vrijheid der kritiek binnen de partij is het werk van de belanghebbenden, van de strijdende Marxisten zelve en geen diplomatieke handelingen van welke „invloedrijke” partijgenooten ook zullen in staat zijn overbodig te maken wat uit de noodzakelijkheid van den strijd zelve geboren is.* Wat nodig voor de strijders moest komen, is gekomen.

Daarom, mannen en vrouwen, meer dan ooit eischt deze tijd kracht en overtuiging, opvlammende strijdlust tegen de pogingen van de meerderheid onzer partij, en hare leiders die eerst tot die pogingen de massa hebben opgewekt. Gij allen moet toonen deze strijdlust, deze taaheid in uwe lichamen eens en voor goed te hebben veroverd door het krachtig voedsel van ons aller weekblad, en gij moet door uw wil en daden toonen niet buiten deze nieuwe behoeften te kunnen. We hebben de Tribune in het verleden nodig gehad, maar nog meer zullen wij ons blad nu in de toekomst nodig hebben waar de voortekenen van een scherp klassenstrijd in de kwestie van 't Algemeen Kiesrecht zich reeds aan den horizon doen zien en onze beginselen zich in de werkelijkheid hebben gekristalliseerd.

Eindigen wij ten slotte met de gloedvolle woorden van Mevr. Roland Holst eens tot u gesproken en nu meer dan ooit noodzakelijk om te herhalen: **mannen en vrouwen, naar voren nu, om de klasseorganisatie van 't proletariaat te brengen waar zij moet staan: aan de spits van de arbeidersdrommen, die optrekken tegen de burgerlijke orde.**

W. A. H.

Een niet voorbereide partij wordt een machine in de hand van enkele leiders.

5 Aug. 1893.

P. J. TROELSTRA.

Darwinisme en Socialisme.

Het jubileum, dat het Darwinisme viert, brengt ook de vele pogingen in herinnering, die in de halve eeuw sinds het eerste bekend worden ervan gedaan zijn, uit die theorie meer inzicht in de maatschappelijke verschijnselen te halen. Eenerzijds betoogden burgerlijke Darwinisten, dat deze leer den doodsteek aan alle socialistische utopieën gaf, anderzijds werd door sociaaldemocraten de verwantschap van socialisme en darwinisme aangetoond.

Het is begrijpelijk, dat wie niet door de leer van Marx een klaar inzicht in de maatschappij-ontwikkeling had verkregen, naar de leer van Darwin greep, om eenig licht en begrip in de menschengeschiedenis te brengen. De mensch was immers ook een dier. Maar het voornaamste doel was toch, de burgerlijke maatschappij tegen de socialistische aanvallen te verdedigen. En daarvoor bood het darwinisme, oppervlakkig gezien, de prachtigste argumenten aan.

Het socialisme streeft naar gelijkheid voor allen, het streeft naar vrede, naar opheffing van de concurrentie, van den strijd om het bestaan; het wil door samenwerking overvloed brengen, zoodat de strijd om het bestaan onnoodig is. Het darwinisme toont echter dat de strijd om het bestaan en de ongelijkheid de hefboomen van den vooruitgang zijn. Door den strijd om het bestaan blijven de „geschiktsten”, de „besten” alleen over, terwijl de zwakken, de ondeugdelijken te gronde gaan. Alleen de eersten planten zich voort en daardoor stijgt het geheel op steeds hooger trap. Heft men dezen strijd, die tot inspanning en volmaking prikkelt, op, blijven ook de ongeschikten en zwakken in

leven, dan houdt het geslacht op omhoog te stijgen en gaat wellicht weer achteruit. Er zijn darwinistische sociologen geweest, die op dezen grond b.v. de liefdadigheid veroordeelden en het werk der dokters, die de zwakken kunstmatig oplappen en in 't leven houden, voor een maatschappelijk nadeel hielden; 't beste ware naar hun idee, de armen en de zieken te laten krepeeren; hardvochtig zijn was alleen in 't belang der maatschappelijke vooruitgang.

De grondslag van deze merkwaardige gevolgtrekkingen bestaat in het toepassen en gedachteloos gebruiken van algemeene zegswijzen zonder op hun werkelijke beteekenis in te gaan. Gaan wij op de werkelijke beteekenis in, dan zien wij eerst, dat dezelfde ontwikkelingswetten de dierenwereld en de menschenmaatschappij beheerschen.

Wat beteekent het, dat een strijd om het bestaan tusschen de dieren plaatsvindt en de volmaaksten, de geschiktsten het daarbij winnen? Waarmee vechten de dieren in dien strijd, wat zijn hun wapens? Hun organen, hun ledematen, die hun werktuigen zijn. De hazen vechten met hun vlugge pooten als loopwerktuigen, en wie het hardste loopen, winnen het. De leeuwen vechten met de scherpte hunner tanden en de kracht van hun springspieren; wie die het beste heeft, wint het. Nu kan men wel zeggen, dat het de volmaakste haas is, die het wint en de meeste kans heeft te blijven leven. Maar precieser drukt men zich uit, als men zegt, dat de haas met de volmaakte pooten het wint. Anders gezegd: die abstracte volmaaktheid, die een dier tot de passendste in zijn soort maakt, is een volmaaktheid van zijn bijzondere organen, waarop zijn leven berust. De strijd om het bestaan is een *wedstrijd der organen*, een wedstrijd van pooten, oogen, tanden, klauwen; het resultaat van den wedstrijd is, dat *de organen steeds volmaakter worden*, steeds beter aan hun doel aangepast.

Wat is nu het onderscheid tusschen de dieren en de menschen? Bij de dieren zitten deze organen, deze werktuigen aan het lichaam vast, ze erven als lichaamseigenschappen over en hun vervolmaking vindt zeer langzaam plaats. Bij de menschen treden de werktuigen in plaats van de dierlijke organen; zij strijden met hun werktuigen, en in dien strijd worden *de werktuigen, die niet aan ons lichaam vastzitten, steeds volmaakter*. In de hedendaagsche concurrentie worden niet de lichamelijke eigenschappen van de kapitalisten volmaakter, want niet het mooiste en gezondste lichaam wint het, maar de beste machine en het grootste kapitaal. Lichamelijk worden ze wellicht aldoor zwakker en beroerder; maar ze vechten met hun kapitaal en concurreren met machines; en daardoor worden beide volmaakter, gaat de techniek vooruit en concentreert zich het kapitaal.

Dit is het groote onderscheid in de werking van hetzelfde beginsel. Dit verschil moeten we in 't oog houden, als wij darwinistische stellingen op de hedendaagsche maatschappij toepassen. Als de burgerlijke darwinisten zeggen, dat de geschiktsten, de besten overleven, dan zeggen wij: zeker, maar „de besten” beteekent „de rijksten” en dat daarin een vooruitgang voor 't menscheijk geslacht ligt, zien wij niet in.

De ontwikkeling der menschenwereld, vrucht van den strijd om het bestaan, is dus een voortdurende ontwikkeling der werktuigen, een onophoudelijke vooruitgang der techniek. Deze vooruitgang is niet aan kapitalistische concurrentie gebonden; de strijd om het bestaan had vroeger andere vormen en zal ook later andere vormen kennen; met het verdwijnen der concurrentie zal daarom de vooruitgang der techniek niet ophouden.

Het eenige lichamelijke orgaan, dat zich met de werktuigen moest ontwikkelen, zijn de hersenen. Met de techniek moest ook de menscheijk geest zich ontwikkelen. Nu willen de burgerlijke darwinisten daarmee het kapitalisme redden, dat ze zeggen, dat de geestelijke concurrentie nodig is, waarin het grootste vernuft, de grootste bekwaamheid het wint, om de verdere geestelijke ontwikkeling te verzekeren. Ze vergeten, dat ook geest, bekwaamheid, vernuft tegenwoordig door de kapitalisten gekocht wordt en aan domme geldbezitters een overwicht in de concurrentie geeft. De contracten, waarop ingenieurs, chemici en technici tegenwoordig gehoord worden, bevatten alle de bepaling, dat uitvindingen, die ze doen, niet hunzelf maar hun meesters, de kapitalisten toebehooren.

Zoo blijken alle pogingen, uit het darwinisme een pleidooi voor het kapitalisme te halen, bij nadere beschouwing onhoudbaar te zijn.

A. P.

Verwarring.

Marx, de grondvester van het wetenschappelijk socialisme, wordt in den regel door zijne tegenstanders, liberalen, anarchisten en revisionisten, geëxploiteerd tegen degenen, die zijne methode toepassen. In den strijd tusschen anarchisme en sociaaldemocratie zijn op dit gebied niet onvermakelijke toeren verricht door Cornelissen. Op elke vergadering werd door hem uit den treure betoogd, dat Marx tegen politieke actie was. Hij „bewees” dat, door een beroep op het kommunistisch manifest! Nog fraaier, hij beweerde toen, dat de passage in de statuten van de van de internationale door Marx geschreven: „dat elke politieke beweging der arbeiders ondergeschikt moet zijn aan de groote economische emancipatie van het proletariaat” zòd niet luidde, maar dat Marx bedoeld had, dat elke beweging der arbeiders aan de economische actie ondergeschikt moet zijn. Dit staal van Marx-verklaring, waarin bedoelde propagandist zijne eigen woordherhalingen in de plaats stelde van de scherpe inhoudrijke formulering van Marx, heeft gevolgen gehad, die nu nog onder de arbeiders nawerken. De „onomische actie”, als tegenstut van de politieke actie, is nóg steeds een geliefd wapen van de menschen, die in vrije vakverenigingen en anarchistische groepen den toon aangeven. Marx in Holland en zijne avonturen, daarover is reeds een lijvig artikel te schrijven. Voor de curiositeit wil ik even vertellen, dat het kommunistische manifest en de adressen van den Generalen Raad der Internationale over den Franschen burgeroorlog door Cornelissen en Nieuwenhuis zijn *vertaald* (en natuurlijk van een voorwoord voorzien) . . . om het Marxisme te verslaan. Het kommunistisch manifest aangewend tegen de sociaaldemocratie, het geeft ons een scherp beeld van het socialisme in Holland uit dien tijd. De geestesgesteldheid van de leiders uit die dagen zien wij duidelijk.

* * *

Het tooneel is veranderd, het stuk speelt omstreeks 14 jaar later. De acteurs zijn omgewisseld. Het moraal-debat is kenmerkend voor den geest onder de leidslieden der S. D. A. P. Marx wordt opnieuw gebruikt tegen degenen, die zijn methode toepassen. Het is een variatie op een oud thema. De klanken van strijd uit de dagen van Cornelissen den leepen, klinken nog na. Alleen het veld, waarop de match thans plaats heeft, is meer uitgebreid. De crisis, de verarming, de verscherping van den klassenstrijd staan thans in het middelpunt, waarom alles draait. Zooals de beroemde Cornelissen niet inzag, dat politieke en economische actie niet elkaars tegendeelen zijn, maar een eenheid vormen, zoo zien thans de leiders niet den samenhang der maatschappelijke verschijnselen. Het is blijkbaar te veel eischend, wanneer wij verlangen zovoel van Marx althans geleerd te hebben, om in te zien dat concentratie van het kapitaal, *verarming der massa*, crisis en verscherping van de klassetegenstellingen noodzakelijk met elkaar verbonden zijn; hoe gevolg als oorzaak en oorzaak als gevolg werkt. Het is gespeend van alle inzicht in de methode van Marx, als wij in Het Volk lezen, naar aanleiding van de werkloosheidsinterpellatie door Troelstra gehouden, dat men slechts de concentratie behoeft te erkennen en den klassenstrijd wil voeren, en het andere der crisistheorie en de verarming moeten beschouwd worden als overbodige ledematen. Pardon, gegeven de normen van de redactie van ons hoofdorgaan is Bernstein geen socialist; hij bestrijdt de concentratie. Het is reeds vrij problematiek hoe men den klassenstrijd kan voeren bij vermindering, bij afname van de klassetegenstellingen. Is het niet de grootste verwarring, aan te nemen dat er wel een klassenstrijd, een klassepolitiek, en *geen klassemoraal* bestaat? Is het niet plat, om aan de massa der partijgenooten voor te houden, dat Marx de grondlegger onzer theorie zoo iets zou hebben beweerd? Heeft Marx niet geschreven, dat ons maatschappelijk zijn ons bewustzijn bepaalt, dus de plaats die men inneemt in de productie en de daarop gefundeerde klassescheiding beslissend zijn voor hoe men in den strijd met andere klassen staat? Als men onder politiek verstaat, en dat doen wij sociaaldemocraten toch, het geheel der maatschappelijke betrekkingen, dan vindt de toepassing van de voorschriften der moraal eerst plaats in de politiek, in de maatschappelijke betrekkingen der menschen. Is het niet een verbaasd gebrek aan inzicht te beweren, als men aan de in den vorigen zin gegeven omschrijving van moraal en politiek en hun verband vasthoudt, dat er wel klassepolitiek en geen klassemoraal zou zijn. Klassepolitiek is reeds klassemoraal *Men kan de klassemoraal alleen ontkennen indien men den klassenstrijd ontkent*. Het is humbug te beweren, opwinding van zichzelf en anderen, te betoogen dat de marxisten er een particuliere moraal filosofie op na houden. Met de ontkenning der klassemoraal ontkent men eigenlijk het historisch materialisme, het Marxisme. De methode van Marx is dat alle deelen samenhangen; wie een stuk daaruit losmaakt en de andere verwerpt die verwerpt te allen Marx' leer bestaat niet uit brokstukken maar vormt een geheel. Dat is juist het wezen, de kern van de methode van Marx. Evenwel de geschiedenis herhaalt zich. Marx wordt in Holland geëxploiteerd tegen degenen die zijn methode toepassen in de wijsbegeerte, de staatkunde en de staathuishoudkunde.

L.

der kinderopvoeding bezig hield, werd o. a. voorgesteld, de regering te verzoeken, om alle boeken, die een slechten invloed kunnen hebben op de Joodsche jeugd, of die voor 't Joodsche geloof in het algemeen schadelijk kunnen zijn, te konfiskeeren. Toen de meerderheid der commissie den voorsteller er op wees, dat men niet „te veel” verlangen moest, daar men het van de regering immers niet gedaan zou krijgen, voelde de Rabbi zich verongelijkt en verliet de zitting. Een ander Rabbijn deed het voorstel, de regering te verzoeken, op de openbare scholen geen Joodsche kinderen meer toe te laten, aangezien ze daardoor heidenen worden. Hiertegen richtte de secretaris een scherp betoog, maar werd onophoudelijk geïnterrupteerd en beleedigd.

Merkwaardiger nog dan het voorgaande zijn de volgende twee besluiten, die door het heele Congres met algemeene stemmen werden genomen:

1e. Ieder, die iets tegen het Geloof onderneemt, zal door den plaatselijken Rabbijn worden aangeklaagd bij de Russische justitie.

2e. Wie iets verkoopt, dat niet „Koscher” is, zal door den Rabbijn bij de Russische justitie worden aangeklaagd. . . . Het doel van het Congres was, Bijbel en Geloof, „die in den laatsten tijd zoo in den druk kwamen,” nieuwe kracht te geven! J. v. D. W.

Uit de Vakbeweging.

Een belangrijk rapport.

Naar aanleiding der artikelen met het hoofd „Herverzekering bij werkloosheidsverzekering” in 't *Sociaal Weekblad* van November 1907 en in *De Timmerman* van April 1908 werd een commissie benoemd, bestaande uit vertegenwoordigers der organisatiën, aangesloten bij het gemeentelijk werkloosheidsfonds te A'dam, benevens een vertegenwoordiger van het N.V.V. en een van den A.B.B. Deze commissie had tot taak, een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid eener herverzekering, als door Mr. Meijers, de secretaris van het gemeentelijk werkloosheidsfonds te A'dam, in bovengenoemde artikelen was bepleit.

Gelijk verwacht mocht worden heeft de commissie het denkbeeld van Mr. Meijers met beslistheid afgewezen en die afwijzing vastgelegd in de volgende conclusiën.

1e. Is het plan om financiële redenen bij den tegenwoordigen stand der vakbeweging niet uitvoerbaar. Of wellicht later deze omstandigheden zich kunnen wijzigen is voor afzienbaren tijd aan sterken twijfel onderhevig.

2e. Indien financieel het plan uitvoerbaar ware, dan zou de bouw der vakverenigingen en de toenemende centralisatie zich tegen plaatselijke herverzekering verzetten.

3e. Indien de bouw der organisatie zich hier niet tegen verzetten zou, dan nog zou het wezen der vakverenigingen in strijd komen met eene verzekeringsinstelling, die de verzekering als doel nastreeft, terwijl deze verzekering voor de vakbeweging niets dan een middel behoort te blijven.

Eene volkomene bevestiging dus van de bezwaren, welke van marxistische zijde tegen deze wijze van voorziening in den nood der werkloozen zijn aangevoerd. Uit deze conclusiën blijkt toch zonneklaar,

dat de herverzekering in flagranten stijl is met den groei en de historische taak der vakbeweging, terwijl in de derde conclusie vooral bevestigd wordt wat van marxistische zijde is aangevoerd en door revisionisten bestreden, n.m. dat de herverzekering op principiële gronden moest worden afgewezen.

Niet alleen dat de principiële bezwaren bestreden werden, men ging verder.

Van het in meerderheid revisionistische hoofdbestuur van den Ned. Schildersgezellenbond verklaarden zich niet minder dan drie hoofdbestuurders *principiël voor herverzekering*, terwijl de bondspenningmeester ze zelfs als eene noodzakelijke consequentie der verzekering tegen werkloosheid wenschte te aanvaarden.

* * *

Stelt dus het rapport, waaruit bovenstaande conclusiën zijn getrokken, de marxisten in het gelijk voor zoover het betreft de „herverzekering”, het biedt tevens de gelegenheid om even den vinger te leggen op eene uiting van zekeren mijnheer Loenen, voorkomende in *De Schilder* van 10 Oktober '08. De heer Loenen schrijft n.m. het volgende:

„Eerst dan, als de werkloozenverzekering zich plaatselijk ontwikkelt, kunnen wij hopen op staatsubsidie en geleidelijk zal de tijd veranderen, zoodat ten slotte de gemeenschap de algeheele verantwoording op zich neemt door den dwang der arbeidersorganisaties. En eerder niet.”

Afgezien van de dwaasheid, als zou het stichten van werkloosheidsfondsen beschouwd kunnen worden als eene uitoefening van drang op de regering, wordt deze stelling ten eenenmale in den hoek gezet door het volgende uit het rapport der commissie, nadat ze eerst op financiële en organisatorische gronden de bezwaren tegen plaatselijke verzekering heeft uiteen gezet in verband met de landelijke concentratie van het fondsenwezen der vakbonden.

De commissie schrijft dan:

„Tegen die ontwikkeling op het gebied der vakbeweging gaat lijnrecht (in) het plaatselijke instituut der gemeentelijke verzekering met hare plaatselijke voorwaarden, afzonderlijke kassen en vordering van plaatselijk koninklijk goedgekeurde vakverenigingen.”

Uit deze citaten blijkt ten duidelijkste, welk eene dwaze meening zich verspreidt onder de vakverenigingsmensen ten opzichte van de werkloosheidsverzekering en den aanleve van dien, en het goede werk door de commissie verricht met de uitgave van haar rapport.

Zij het misschien onbewust, de commissie heeft de meening der marxisten in deze kwestie der werkloosheidsfondsen in het gelijk gesteld.

A.

JOH. C. P.

Boekaankondiging.

De Nieuwe Tijd.

Het Februari-nummer van ons Sociaal-demokratisch Maandschrift *De Nieuwe Tijd* onder Redactie van Van der Goes,

Gorter, Herm. Heijermans, Henr. Roland Holst, J. Saks en F. M. Wibaut evenaart het Januari-nummer in belangrijkheid voor die arbeiders, die nog wat meer van onze beginselen willen weten, dan enkel dag- of weekblad hun kunnen geven. *Joh. Visscher* begint er ruimer en breeder enkele der *Koloniale Problemen* te behandelen (op het oogenblik dat van de *Blanke Paupers in de Koloniën*), reeds vroeger door hem in beknopter vorm in *De Tribune* aangestipt. Sterk en sterker wordt Gorter in zijn *Kritiek op de Litteraire Beweging in 1880 in Holland*. Nog steeds is Willem Kloos het onderwerp van behandeling.

Het Verstandelijke in de Kunst, De Tendenz, De Inhoud en No. maals het Onbewuste in de Kunst worden achtereenvolgens op schitterende wijze ontleed. Terecht wordt er hier en daar, in besprekingen van Gorters artikelen, op gewezen, dat hij scherp tegenover de beschouwingen van Adama van Scheltema staat, al levert Gorter geen direkte kritiek op diens werk. Het gaat niet aan, om weer een of ander zinnetje uit Gorter's artikel aan te halen. Misschien is Gorter zelf later wel bereid in *De Tribune* op zijn bekende wijze een zoo kort mogelijk overzicht te geven van de beteekenis van zijn artikelen. Want één ding staat vast: De geheele reeks is mits ontdaan van het materiaal dat de arbeider niet kennen kan, in zijn strekking juist voor den strijd der arbeidersklasse van hoog gewich.

Praktischer natuurlijk en van direkter belang is het stevig gedokumenteerde artikel van *Jan van den Tempel* over *De Wet op het Arbeidskontraat en de individuele Arbeidsovereenkomst*. Terecht wijst Van den Tempel er op, dat het resultaat van deze ongevraagde en slechte wet, die door de zwakheid van de Nederlandsche arbeidersklasse nog bovendien door de ondernemers, tot stupide verbazing van de brave vrijzinnig-demokraten, op de schandelijkste wijze wordt misbruikt — dat het resultaat ervan niet anders kan zijn, dan een sterker verzet, dan een georganiseerder, eendrachtiger verzet van de politieke en de vakbeweging tegen het kapitalisme Verscherping dus van den strijd. In een tweede artikel behandelt onze Redakteur *Van Ravesteyn: Nieuwe Bronstoffen voor de Geschiedenis van het Nederlandsche Volk*, en wel, nog steeds het voortreffelijke boek van onzen partijgenoot Dr. Posthumus over de Leidsche laken-industrie. Vooral de oorzaak en de beteekenis der klasse-scheiding in deze industrie wordt door Van Ravesteyn in een voor de „*Vaderlandsche Geschiedenis*” belangrijke studie scherp belicht. En uit deze oude ontwikkeling zal ook de arbeider van nu, mits bij enige moeite doet om zich in deze juist voor de Hollandsche arbeidersklasse zoo gewichtige periode te verplaatsen, veel leeren begrijpen voor zijn historische en economische toestand van thans. Ten slotte een *Nabetrachting van het Werkloosheidsdebat*, enkele opmerkingen omtrent „theorie” en „praktijk” door *J. Saks*. Er is beweerd, dat dit nu de wijze* van kritiek is — het heele artikel gaat nl. in op Troelstra's bekende Kamerrrede — die geoorloofd is in onze Partij. Laten we dan verklaren, dat er inderdaad moeilijk scherper kritischer ontleding valt te geven van Troelstra's rede dan juist deze van Saks. Maar om deze ontledende kritiek voor de arbeiders *verstaanbaar* te maken zal er toch zeker nog een *Tribune*-artikel noodig zijn, zò als Gorter er indertijd één wijdde aan een crisis-artikel van denzelfden schrijver. Juist uit dit artikel blijkt scherp het verschil tusschen *De Nieuwe Tijd* en *De Tribune*, en uit den lof, die het om zijn wijze van kritiek (nl., maar dat wordt er meest niet bij gezegd: voor den eersten den besten arbeider, die weinig tijd heeft, weinig voorontwikkeling, en veel moeheid, onverstaanbaar) van revisionistische zijde mocht oogsten, blijkt mede ten duidelijkste de noodzakelijkheid van *De Tribune*, die het werk steeds deed van overzetting in voor arbeiders meer verstaanbare taal, maar daarom dan ook bij de revisionisten van thans verfoeid is. Dit neemt niet weg, dat het artikel van Saks voor den arbeider, die eenigen tijd heeft en niet te vermoeid is, alleszins leesbaar en juist zeer lezenswaard is.

Deze heele aflevering van *De Nieuwe Tijd* is zooals wij reeds zeiden, een zeer mooie. Wp.